

# ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ  
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ \* ΑΘΗΝΑΙ \* ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1913-  
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1913 \* ΤΟΜΟΣ ΚΣ'. ❖❖❖❖❖

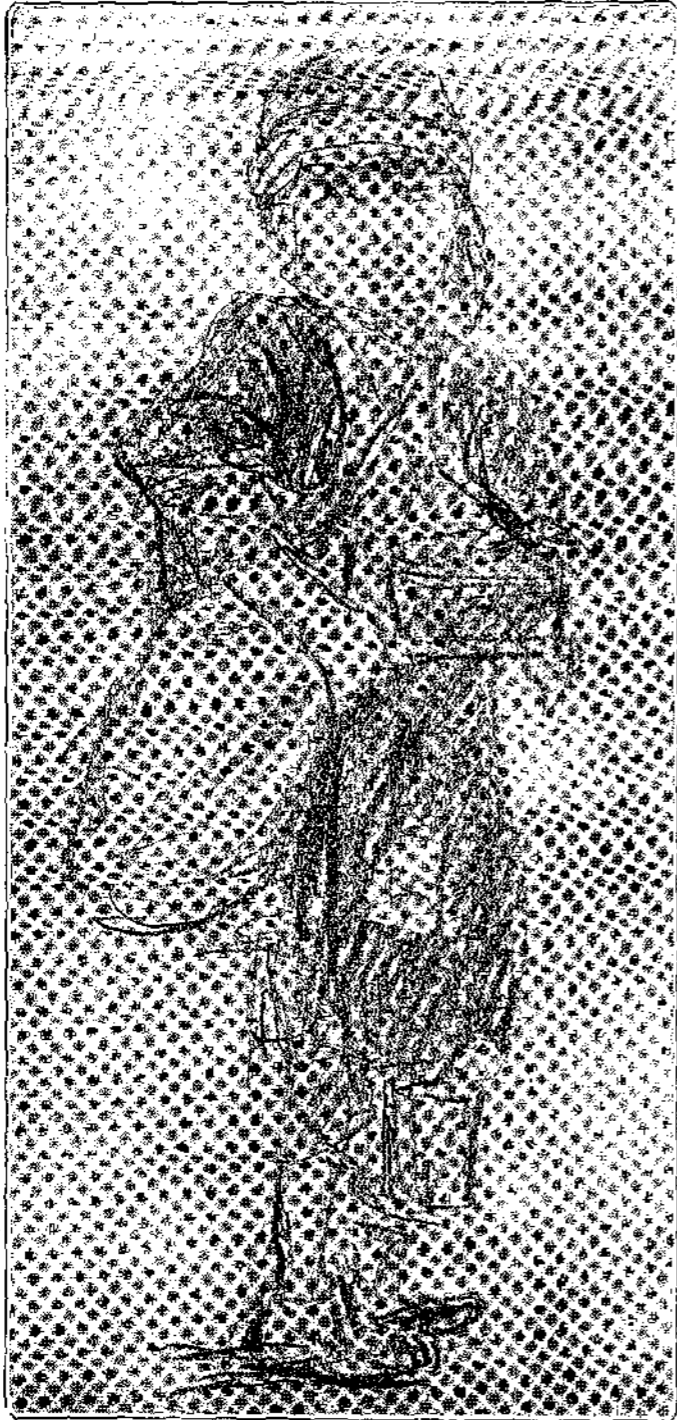


ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

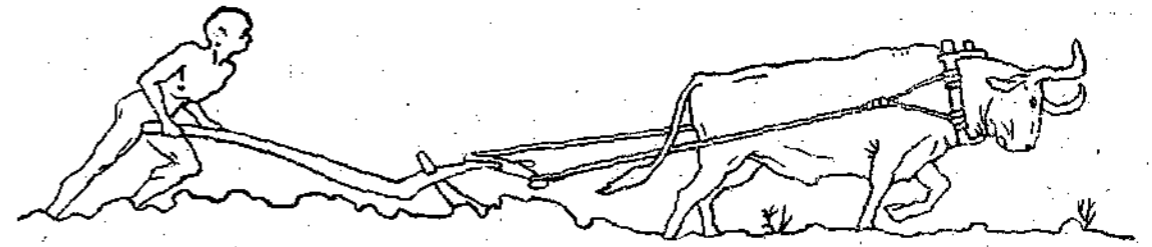
---

ΑΘΗΝΑΙ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ", Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ — 9451

---



ΠΡΟΣΩΠΗ ΗΠΕΙΡΩΤΟΠΟΥΛΑ — ΑΠΟ ΤΗΝ  
ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΗΣ 2ης ΘΑΛΑΣΙΑΣ ΠΑΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ



## ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΓ' 15-30  
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1918

### ΝΕΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

### Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΟΠΟΛΕΩΣ

Η Μοσχόπολις είναι τὸ βορειοδυτικώτερον ἄκρον τῆς προελάσεως τοῦ στρατοῦ μας, ἀνακτηθεῖσα τὸν περασμένον Δεκέμβριον. Εἶναι κτισμένη εἰς τὰς Α. ὄροσειρὰς τῆς Ὀπαρῆς ἐπάνω εἰς ὄροπέδιον περικλειόμενον ὑπὸ ὑψωμάτων ἀδένδρων ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, εἰς ὕψος 1200 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἔνεκα τούτου, ἔχουσα κλίμα εὐκραές, ὑπῆρξε κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνα, χρόνον τῆς ἀκμῆς τῆς κέντρον παραθερισμοῦ τῶν ἐπιλέκτων τῶν γύρω χωρῶν. Ὁρισμένως δὲ εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον, μέσα εἰς ρομαντικὸν δάσος, μοναστήρι τοῦ Προδρόμου διέτριβον οἱ Πατριάρχαι τοῦ κατὰ τὸ 1767 καταλυθέντος Ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀρχίδος, προσήρχοντο δὲ ἐκεῖ, — ὡς φαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων γραπτῶν μνημείων — καὶ πολλοὶ Μητροπολίται τῆς Μακεδονίας, Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας. Κατὰ τὰς εὐτυχεῖς, τὰς μεγάλας ἐκεῖνας ἡμέρας, ἡ Μοσχόπολις εὐρίσκειτο εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης τῆς εἶχε δημιουργήσῃ ἐπάνω εἰς τὰ τραχέα ἐκεῖνα βουνά, ἐν τῷ μέσῳ τῆς τρομοκρατίας τῶν τουρκαλιβανικῶν ὁρδῶν, λυμαινομένων ἐπὶ αἰῶνας τὴν γύρω χώραν, ἕνα πολιτισμὸν ἀφάνταστον διὰ τὴν ἐποχὴν. Περιλαμβάνουσα 12 χιλ. σπίτια, εἶχε γίνῃ τὸ Παρίσι τῆς Ροῦμελῆς, με ἐμπόριον, με βιομηχανίαν, με Ἀκαδημίαν, με λεγεῶνα λογίων, με πτωχοκομεῖον, με τυπογραφεῖον, με βιβλιοθήκην, με καλλιτεχνικὴν καὶ λογοτεχνικὴν κίνησιν, εἰς χρόνον, κατ' ὅσον ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου ἦτο ἀσημὴ καὶ εὐτελεῖς τουρκοκρατούμενη καμπόλις.

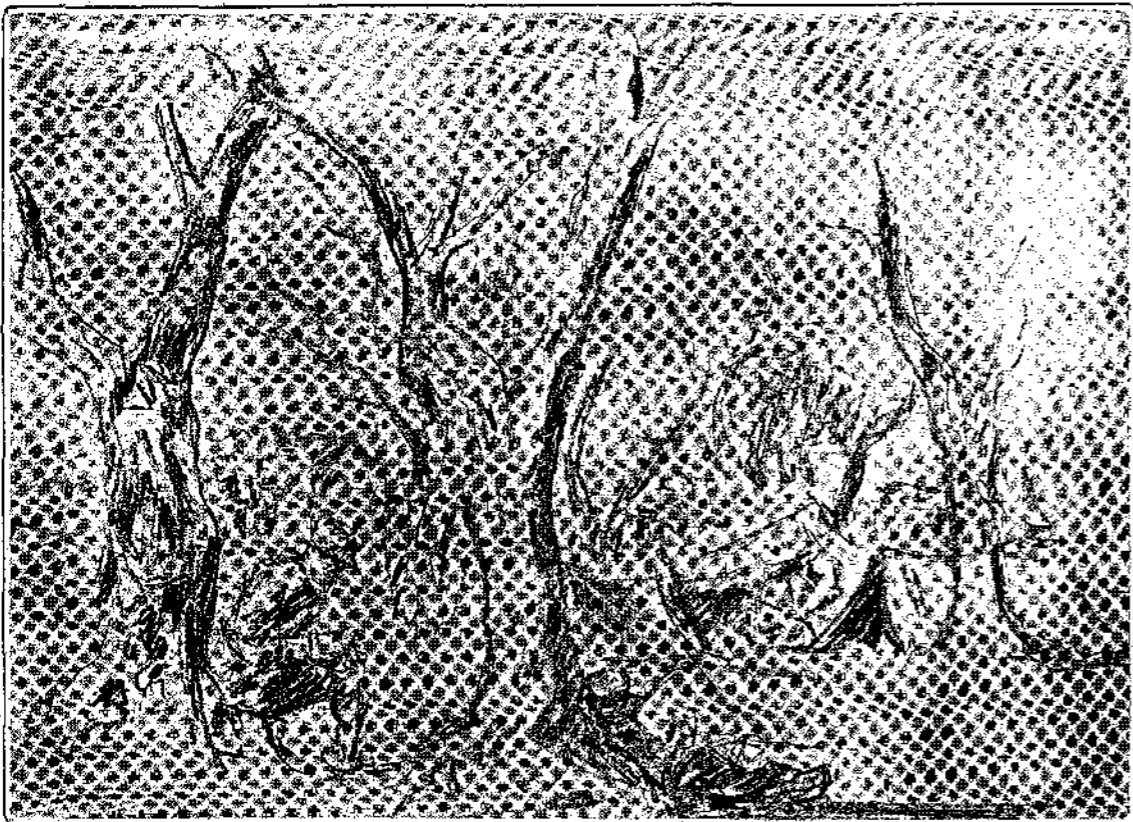
Ὅταν μαζὶ με τὴν ἀπολυτρωτικὴν ἀναλαμπὴν τῶν εὐρηκτικῶν λογῶν ἐπῆγα νὰ κάμω τὰς

πρώτας ἱστορικὰς ἀνασκαφὰς, νὰ μελετήσω ἐκθάπτων τὸ μυστηριώδες αὐτὸ ἐκπολιτιστικὸν κέντρον τοῦ τουρκοκρατούμενου ἑλληνισμοῦ, ἠσθάνθην πλημμυρισμένα ἀπὸ συγκίνησιν τὰ μάτια μου ἀτενίζων τὸ ὄροπέδιον καὶ μίαν ἄμορφον μάζαν οἰκτρῶν ἐρειπίων. Ἐπάνω εἰς τοὺς ἑπτὰ λοφίσκους τοῦ διακυμανομένου ἐκεῖνου ὄρεινου πεδίου εἶναι σκορπισμένα τὰ λείψανα τοῦ παρελθόντος μεγαλείου τῆς Μοσχόπολεως, διαλαλοῦντα ἀκόμη με τὴν πένθιμη σιγὴν τῶν τῆν θαυμασιτῆν, τὴν δειρῶδη ἀκτινοβολίαν ἑνὸς ἀπροσδοκῆτου πολιτισμοῦ ποῦ ἔσβυσεν ὡς λαμπρὸν μετέωρον κατὰ τὸ 1769, ὅτε ἡ ἀγρία τῶν Τουρκαλιβανῶν ἐπιδρομὴ παρέδωκε τὴν πόλιν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐρήμωσιν.

Σήμερον ἡ Μοσχόπολις ἔχει 140 σπίτια μόνον, μεταξὺ τῶν ὁποίων 6-7 παλαιά, ἀρχοντικὰ, παλαιοῦ ρυθμοῦ βιεννέζικου, καὶ 1500 κατοίκους ποῦ ζοῦν ἐκεῖ με τὰς ἀναμνήσεις τῆς δόξης τῶν προγόνων τῶν. Ἄλλ' εἰς τὴν ἀκρὴν τῆς ἦτο πολυάνθρωπος. Τῷ 1750 — ὡς ἐξάγεται ἐκ πολλῶν τεμηρίων — εἶχε περὶ τὰς 60 χιλ. κατοίκων. Ὑπῆρξε τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἡπείρου καὶ Μακεδονίας, κατέστησαν δὲ περιφανῆ τὰ ἐν αὐτῇ ἐργοστάσια ἐριούχων καὶ θαυμασιῶν ταπήτων.

Ἐκεῖνο ὁμῶς τὸ ὅποιον κατέστησε τὴν Μοσχόπολιν ἐπιφανῆ καὶ σεβαστὴν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους, εἶναι ἡ λαμπρὰ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ τῆς κίνησις, ἡ ὁποία ἐπέδρασεν εὐεργετικῶς διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ σλαβωμένου Γένους.

Πολὺ ἔνωρις ἡ Σχολὴ τῆς Μοσχόπολεως



ΠΡΕΒΕΖΑ — ΕΛΛΗΣ

Από την Έκθεσιν τῆς κ. Καραβία

ἀνήχθη εἰς περιωπὴν, διαφιλονεικοῦσα τὰ πρωτεύια μεταξὺ ὄλων τῶν σχολείων τοῦ τουρκοκρατουμένου Γένους καὶ ἤδη τῷ 1744 ἐπωνομάζετο Νέα Ἀκαδημία, διότι τὰ ἐν αὐτῇ διδασκόμενα μαθήματα «ἐλληνικά, φιλοσοφικά καὶ θεολογικά», ἔφερον χαρακτῆρα ἀκαδημαϊκόν, ἐφόσον ἐπέτρεπον τὰ ἐπιστημονικά τῶν χρόνων ἐκείνων ἐφόδια. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ κτίριον εἰς τὸ ὁποῖον ἐλειτούργει τὸ ἀνώτατον τοῦτο Διδακτήριον, δὲν ἦτο ἀνάλογον πρὸς τὴν φήμην τῆς Σχολῆς. Διὰ τοῦτο τῷ 1750 ἀπεφασίσθη ἡ ἐκβάθρων ἀνάγεσις μεγαλοπρεποῦς κτιρίου. Τότε ὁ Πατριάρχης Ἀχριδῶν Ἰωάσαφ, Μοσχοπολίτης τὴν πατρίδα, ἕνας ἀπὸ τοὺς μᾶλλον δραστηρίους ἰδύντορας τοῦ Πατριαρχείου ἐκείνου, ἐφιλοδόξησε νὰ γίνῃ πρωτογάτης τῆς ἀνιδρύσεως μεγαλοπρεποῦς κτιρίου τῆς περιώνυμου Σχολῆς.

Ἐν φ. 28<sup>α</sup> τοῦ κώδικος τῆς Παναγίας σημειοῦται «κατάλογος τῶν ἀφιερωσάντων ἐπὶ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ λογιωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ Πατριάρχου τῶν Ἀ΄ Ἰουστινιανῶν Ἀχι-

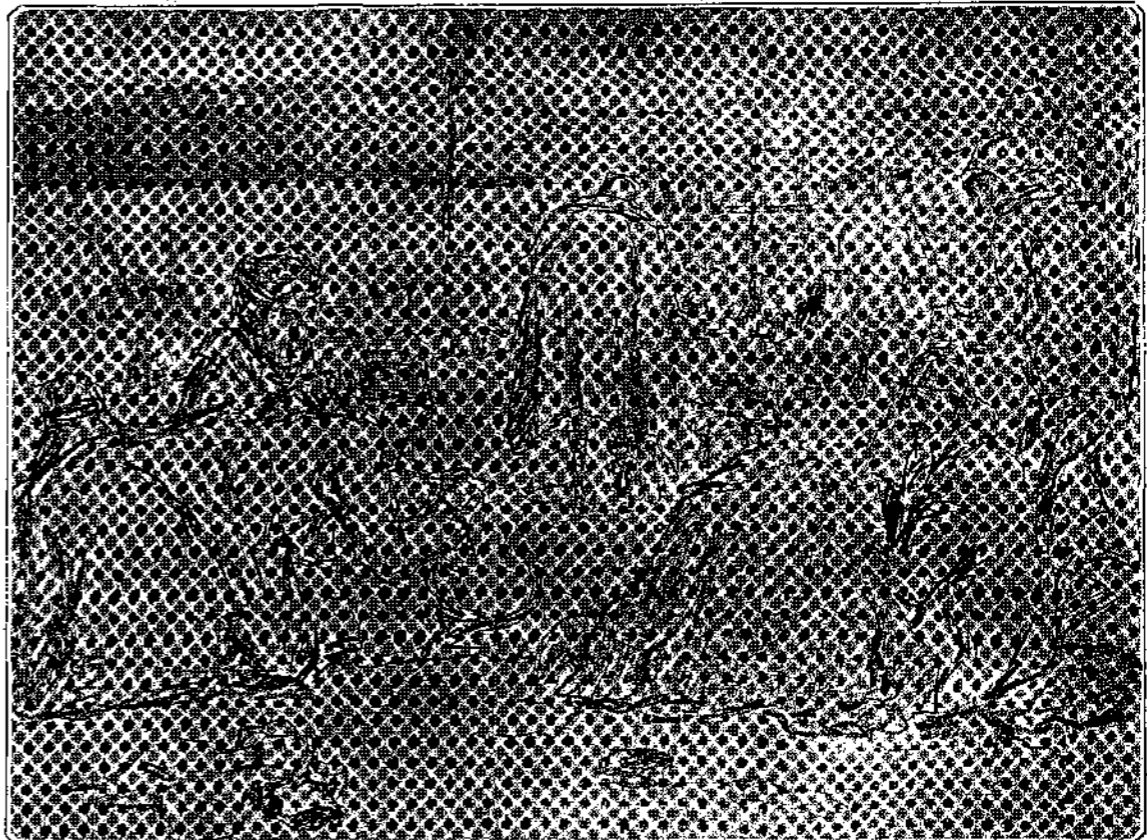
δῶν κυρίου Ἰωάσαφ συνεργεία καὶ προτροπὴ αὐτοῦ κατ' ὄνομα εἰς σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Φροντιστηρίου διὰ ψυχρῆν αὐτῶν σωτηρίαν καὶ μνημόσυνον αἰώνιον». Καὶ ἀναγράφονται εἰς τὸν κατάλογον λεπτομερῶς τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν καὶ τὰ ποσά. Ὁ Μητροπολίτης Καστορίας Διονύσιος ἄσπρα 60 χιλ. Ὁ Ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Ναοῦμ, τῆς περιφήμου παρὰ τὴν λίμνην Ἀχρίδος βυζαντινῆς Μονῆς, ἄσπρα 12.000. Οἱ πρόκριτοι τῆς Μοσχοπόλεως, τῶν ὁποίων ἀναφέρονται λεπτομερῶς τὰ ὀνόματα, ἄσπρα 250.000. Καὶ ἐπονταί τὰ ὀνόματα διαφόρων συντεχνιῶν, τῶν ὁποίων αἱ προσφοραὶ ἀνέρχονται εἰς 312.000 ἄσπρων. Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ ποσὰ τὰ ἐξησφάλισεν ὁ Πατριάρχης εἰς μίαν συνεδρίαν, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐμπνευμένων λόγων του προὐκάλεσε τὴν φρενίτιδα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν φιλοτίμων, τῶν γενναίων, τῶν φιλομούσων Μοσχοπολιτῶν. Χρόνια ἀδάνατα ἐθελοδοσίας καὶ θαυμαστῆς ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῶν κοινῶν. Τότε καὶ τὰ διάφορα σωμα-

τεία τῆς ἀνθηροτάτης πόλεως «οἱ χαλκιᾶδες καὶ καλαϊτζήδες καὶ χρυσοὶ καὶ παπουτσήδες» καὶ τόσαι ἄλλαι ἀμέτρητοι συντεχνίαι ἐξήδων ἀνέλαβον μὲ φιλοτιμίαν τὴν δαπάνην «νὰ σκουδάζωσιν ἀνὰ ἓν παιδίον εἰς τὰ ἑλληνικά, φιλοσοφικά καὶ θεολογικά μαθήματα, κατὰ διαδοχὴν παντοτεινά».

Ἐμένα μὲ συγκινοῦν βαθειὰ καὶ τὰ διαμαντένια, τὰ φρονιματισμένα, τὰ βαθειὰ λόγια μὲ τὰ ὁποῖα ἕνα σημεῖωμα τῆς ἐποχῆς χαρακτηρίζει τὴν Σχολὴν τῶν. Εἰς τὸ φ. 34<sup>α</sup> τοῦ κώδικος τῆς Παναγίας ἐδιάβασα: «Κατὰ τὸ φθν ἔτος σωτήριον ἐπὶ τοῦ πανιερωτάτου, λογιωτάτου καὶ θεοπροβλήτου Μητροπολίτου τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Κορυθαῖς καὶ Σελασφόρου κυρίου κυρίου Νικηφόρου, ἐπὶ τῶν ἐντιμοτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας κ. κ. (ἐπονταί τὰ ὀνόματα) ἰδύνοντος τοῦ διδασκαλικοῦ οἴκου τοῦ σοφωτάτου, λογιωτάτου καὶ τῆς ἡμῶν πατρίδος ἀρίστου διδασκάλου κυρίου κυρίου Θεοδώρου Ἀναστασίου Καβαλλιώτου ἐκτίσθη ἐκ θεμελιῶν τὸ περίφημον ἑλληνι-

κὸν σχολεῖον, ὁ ἄκρος στολισμὸς τῆς πολιτείας, ἡ εὐκοσμία τῶν ἡθῶν, τὸ φῶς τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἐπὶ τὸ πρῶτον φῶς ἀνάγον, καὶ διὰ τῶν διακαεστάτων ἀγωνισμάτων αὐτῶν καὶ ἐνθέου ζήλου καὶ προθυμίας εὐσεβοῦς ἑσπερώδη κατὰ πάντα αἰωνία ἡ μνήμη.

Εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Μοσχοπολιτῶν τὸ τιμωφέστερόν των, διὰ τὸ ὁποῖον ἠσθάνοντο εὐλογον ὑπερηφάνειαν, ἦτο τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον τῶν «ὁ ἄκρος στολισμὸς τῆς πολιτείας, ἡ εὐκοσμία τῶν ἡθῶν, τὸ φῶς τῆς Ἐκκλησίας...». Πράγματι ἀπέβη ὁ ἄκρος στολισμὸς τῆς πολιτείας, διότι χόρις εἰς τὴν Σχολὴν αὐτὴν ἡ Μοσχόπολις ἀνέδειξεν ἄνδρας ποδὸν διέπρεψαν εἰς τὰ γράμματα καὶ εἰργάσθησαν εἰς εὐρείαν κλίμακα ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ φωτισμοῦ. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐξῆλθον ὁ προμνημονευθεὶς Πατριάρχης Ἀχριδῶν Ἰωάσαφ, Γρηγόριος ὁ Βοσχοπολίτης, ὁ Θεόδωρος Καβαλλιώτης, ὁ Ἱερομόναχος Κωνσταντίνος, ὁ ἱερεὺς Δανιὴλ, ὁ Διονύσιος Μάντουκας, Μητροπολίτης Καστορίας, φιλόσοφος, θεολόγος καὶ κήρυξ (1670), ὁ ἱερεὺς Ἰω. Χαλκιᾶς



ΓΙΑΝΝΙΝΑ — ΔΙΧΜΑΔΑΡΤΟΙ

Από την Έκθεσιν τῆς κ. Καραβία



Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΟΣ Γ. ΦΩΚΑΣ, ΑΡΧΙΑΤΡΟΣ

Από την "Εκδοσιν της κ. Καραβία

(1690) καθηγητής του Φλαγγιανού Φροντιστηρίου της Βενετίας, ο Άθανάσιος Στήριος (1783), ο Νεκτάριος Τέρπος (1755), ο Δημήτριος Γράμπερις, ο Κωνσταντίνος Τζεχάνης, ο Γεώργιος Παπά Σίμος, και άλλοι, όλοι αυτοί συγγραφείς και διδάσκαλοι του Γένους κατά τους μαύρους της τουρκικής τυραννίας αιώνας.

Αλλά δεν είναι μόνον η Ακαδημία, δια την οποίαν αγαπάμεν την Μοσχόπολιν. Η πατρίς του Σίνα είναι η πρώτη ελληνική πόλις η οποία μετά την Κωνσταντινούπολιν (1627) απέκτησεν ελληνικόν τυπογραφείον. Τυπογραφείον εις την Μοσχόπολιν, λειτουργούν από του 1720. Μηχανή και στοιχειοθέται επάνω εις τας όροσειράς της Όλαρης, εργαστήριον εκπολιτιστικόν, σκορπίζον τα φώτα του εις τó σλαβωμένον Γένος. Και μόνον τó τυπογραφείον αυτό που έπετέλει μίαν από τας ευγενεστέρas λειτουργίας της εθνικής

έξεδηλούτο ύπεροχος ό άλτρονίσμος των πολιτών από των «ευγενεστάτων αρχόντων» μέχρι των τελευταίων συντεχνιών των «καλαϊτζήδων και παπουτζήδων», ταυτοχρόνως με την εκ βάθρων ανίδρυσιν της Ακαδημίας των, οι φιλότιμοι Μοσχοπολίται έδημιούργησαν και ιδιαίτερον ταμείον προς άπρόσκοπτον λειτουργίαν του Όρφανοδιουκτηριου. Και τó ταμείον αυτό της ήθικης άμύνης τó όνόμασαν «Κάσσαν των πτωχών», και τó έγαρρακίτησαν εις τó φ: 27<sup>ο</sup> του κώδικος της Παναγίας με λόγια μεγαλόφρονα, άνάλογα προς εκείνα της Σχολής των, «καταφύγιον των κακώς έχόντων, τó πλήρωμα πασών των άρετών».

Είχαν και βιβλιοθήκην πλουσίαν, εις έντυπα και χειρόγραφα, της οποίας τá τελευταία λείψανα σώζονται άκόμη εις ένα κελλί της Έκκλησίας του Αγίου Νικολάου. Της ίδιας βιβλιοθή-

αναγεννήσεως εις χώραν όπου γύρω εμαίνετο ή τουρκαλβανική θρηωδία, θα ήτο Ικανόν να έγείρη τόν θανατασμόν προς την Μοσχόπολιν και την ευγνωμοσύνην μας προς τούς πρωτεργάτας της πνευματικής εκείνης άνθήσεως. Διευθυντής του τυπογραφείου φέρεται ένας θαυμασιος ιερομόναχος, ό λόγιος Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, ύπεροχος από όλα τá σμήνη των Έλλήνων καλογήρων του Κ' αιώνος. Έρευνήσας δεν εύρηκα κανένα ίχνος του περιφήμου αυτού τυπογραφείου. Οι Τουρκαλβανοί οι επί αιώνας σφαγείς του Έλληνισμού δεν έσεβάσθησαν τίποτε εις την Μοσχόπολιν εκτός των ναών της, 22 έν όλφ, σωζομένων άθίκτων.

Αλλ' εις τούς χρόνους αυτούς της άμης, ίδρύετο εις την πατρίδα του Σίνα και Όρφανοτροφείον, από τά πρώτα του τουρκοκρατουμένου ελληνισμού άν μη τó πρώτον. Πάντως τó Όρφανοτροφείον αυτό, δια τó όποιον οι Μοσχοπολίται έπλασαν ευγενεστέραν λέξιν μη ένδυμύσαν την ύλικήν τροφήν—διότι τó όνόμασαν Όρφανοδιουκτηριον— έλειτούργει πρό του 1750. Αλλά κατά τó έτος εκείνο της ευγενούς άμίλλης, των δωρεών, των θυσιών, καθ' ό

της εσάθησαν και μερικά χειρόγραφα εις τó Μοναστήρι του Προδρομου, χάριτι και βομβήκινα και μεμβράνινα, ένα λαμπρόν Ευαγγέλιον του Θ' αιώνος εις τó θησαυροφυλάκιον του Αγίου Νικολάου, θαυμασιός καλλιγραφημένον, στολισμένον με μικρογραφίας των Ευαγγελιστών, άλλο Ευαγγέλιον, επίσης μεμβράνινον εις την Παναγίαν, μεμβράνινος κώδιξ του ΙΒ' αιώνος λόγων του Χρυσοστόμου εις τó σπίτι του παπά Πέτρου, τά όποία όλα έτακτοποίησα, τά περιέγραφα εις κατάλογον προς δημοσίευσιν έξορκίσας τούς προκρίτους να τά κρατήσουν πλέον αυτά τά λείψανα από τά άρκακτικά νύχια των Ευρωπαίων μελετητών και να τά προφυλάξουν από τας ένόχους διαθέσεις των άεμπολητών.

Η βιβλιοθήκη αυτή κατηργήθη και έπλουτίσθη από τας δωρεάς των μεγάλων τέκνων της Μοσχοπόλεως περί τούτου εσάθησαν μερικά ένδειξεις. Εις τó φ. 33<sup>ο</sup> π. χ. του κώδικος της Παναγίας ήρα τó σημείωμα:

«Ο αιδεσιμώτατος Παπά κήρ Γεώργιος, παπά Κώστα παπά Σίνα άφιέρωσεν εις τó σχολειον βιβλία ελληνικά και ρωμαϊκά, κομμάτια πέντε αιώνια ή μνήμη».

Ηρα και έσημείωσα και άλλα ίχνη της οικογενείας αυτής της ευγενικής, της εκκλησιαστικής, της φιλομούσου αυτής ράτσας των Σίνα, από την όποιαν έξήλθον οι μεγάλοι της Πατρίδος εσεργέται. Νά, πώς φαίνεται καθαρά ή κληρονομικότης, ό ευγενικός άταβισμός της ράτσας. Ο παπά Σίνας άφιερώνει βιβλία εις την Ακαδημίαν της Μοσχοπόλεως και οι άντάξιοι απόγονοί του κληροδοτούν εις τó αναγεννηθέν Έθνος μαζί με τόσα άλλα εσεργετήματα και την φερώνυμον Ακαδημίαν των.

Αλλά δεν επιθυμώ να σταματήσω έως εδώ. Θέλω να έξάρω τó μεγαλείον της Μοσχοπόλεως και εις άλλα άκόμη σημεία του πολιτισμού της.

Και αυτά είναι τά ζωντανά χριστιανικά μνημεία της, είκοσι δύο τόν αριθμόν, οι όποιοι έντυχώς διέφυγον των τουρκαλβανών την κτηνωδίαν. Από εκεί μέσα άντέγραφα περί τας 150 επιγραφάς άνεκδότους, μνημεία

πολύτιμα προς γνώσιν του παρελθόντος της πόλεως.

Οι ναοί σώζονται άκέραιοι όλοι, θαυμάσιοι δε πρό πάντων της Παναγίας (1699), του Αγίου Νικολάου, του Αγίου Άθανασίου, του Προφήτου Ηλιού, των Άρχαγγέλων. Όλοι οι ναοί με άμύθητον καλλιτεχνικόν πλούτον, εις εικόνas, εις σκεύη, εις λεπτουργήματα, οι πλείστοι με τοιχογραφίας, πλουσίας, πολυσυνθέτους, πολυδαπάνους. Αλλ' εκείνο που έκίνησεν ιδιαίτερα την προσοχήν μου, που μ' έκαμεν επί ώρας μακράς να σταθώ άναυδος είναι τά τέμπλα, λεπτουργημένα επάνω εις καρυδιάν, τά άπαστραπτόντα από καθαρό χρυσάφι, τά πολυδαίδαλα, τά μοναδικά εκείνα τέμπλα, όμοια των όποιων άμφιβάλλω άν θα έφιλοτεχνήθησαν εις άλλην πόλιν της Έλληνικής Ανατολής.

Κλήματα και άνθη όλων των ειδών και όλο τó βασίλειο των ζώων άπεικονίσθησαν εις τά λεπτουργήματα εκείνα, χωρίς καμίαν βαρβαρό-



ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Από την "Εκδοσιν της κ. Καραβία

τητα, με λεπτότητα, με χάριν, με την συμμετρίαν που κανονίζει ή αισθητική. Όλα αρμονισμένα, ακτινοβολούντα από ήρεμην επιβολήν, από το μεγαλείον μυστηρίου, του μυστηρίου ενός βαθύς αισθηματος, που είχε στήση εκεί εις τας όρσειρας της Όπαρης, εις την παράδοξον αυτήν πόλιν, το βασιλείον του κατά τους πλέον μαύρους χρόνους της τουρκοκρατίας.

Είπα ότι αμφιβάλλω αν τέτοια μνημεία ξυλογλυπτικής αριστουργηματικής έφιλοτεχνήθησαν εις άλλην πόλιν της Έλληνικής Ανατολής. Και έπιμένω.

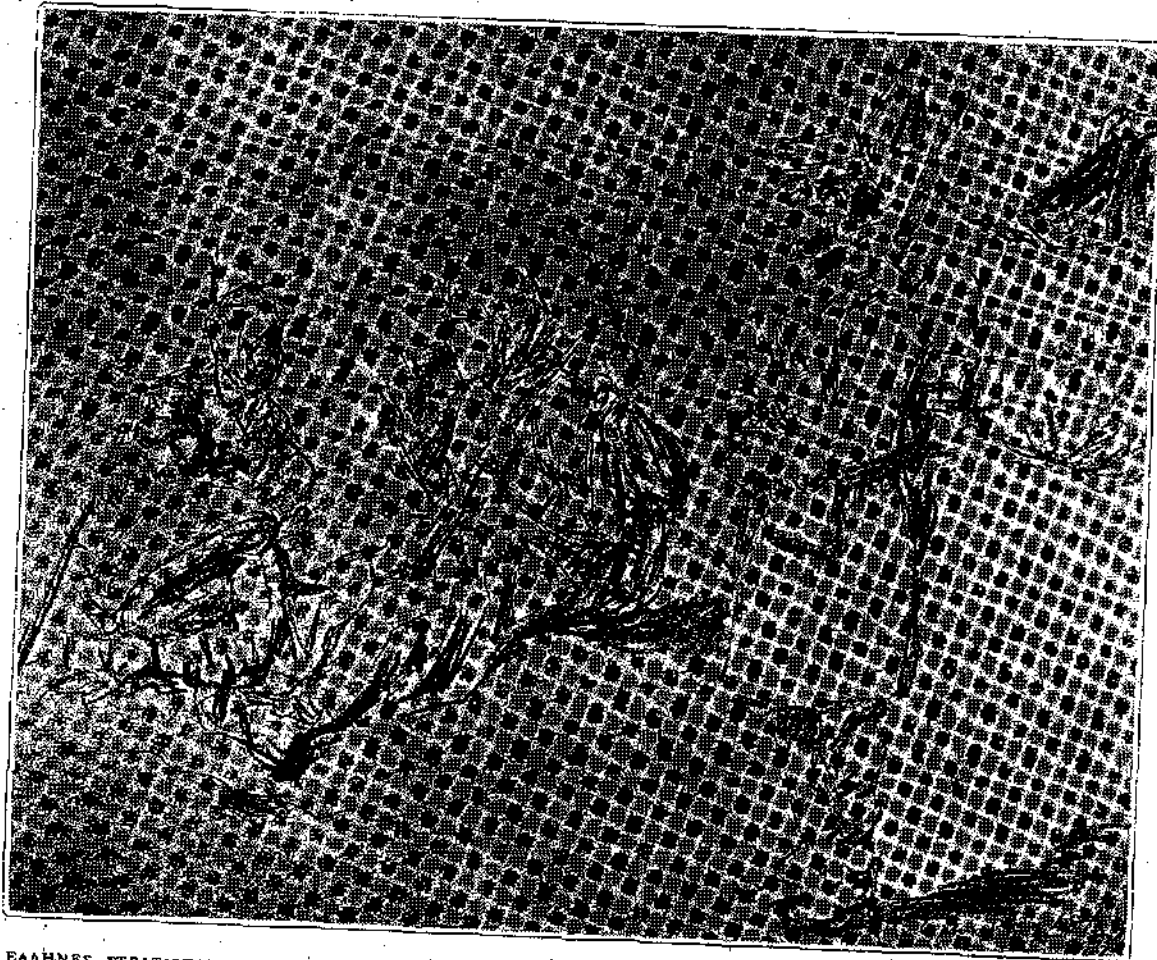
Η άνθησις της Τέχνης, το λεπτοφρές αυτό, το άραχνούφασμένον άνθος προαπαιτεί συνθήκας ειδικάς, θέλει άτμόσφαιραν κατάλληλην για να άνθοβολήση. Προαπαιτεί χρυσίον, κοινωνικήν ευημερίαν, πολιτειακήν άκμήν.

Και θέλει ακόμη εκ των πρώτων στοιχείων

πνευματικήν κίνησιν, λογοτεχνικήν παραγωγήν, θέλει περιβάλλον, ανάπτυξιν αισθητικήν των πολιτών, θέλει άτμόσφαιραν, πλημμυρισμένην από καλλιτεχνικά μικρόβια.

Ο Μποϊτσέλλι και ο Τζωρτζόνε, και ο Μιχαήλ Άγγελος και ο Ραφαήλος και ο Νταβίντσι, και όλη εκείνη ή μεγαλοπρεπής λεγεών της Αναγεννήσεως έδημιουργήθη και έδημιούργησε διότι δέν εξούσαν μέσα εις ψεύτικα θερμοκήπια, αλλά διότι έλαμπρόνθησαν και έθεραμάνθησαν από μίαν θανμαστήν, όνειρώδη άκτινοβολίαν του περιβάλλοντος, μέσα εις το όποιον έζησαν ο Δάντε και ο Πετράρχαι και οι Μέδικοι.

Και έδώ εις την Μοσχόπολιν κατ' αναλογίαν, διά να δημιουργηθούν λαμπρά μνημεία, έπρεπε να προυπάρξουν τα άναγκαία στοιχεία. Και ύπήρχαν όσον εις καμίαν άλλην πόλιν των γύρω χωρών. Η Άκαδημία, οι λόγιοι, οι συγγραφείς,

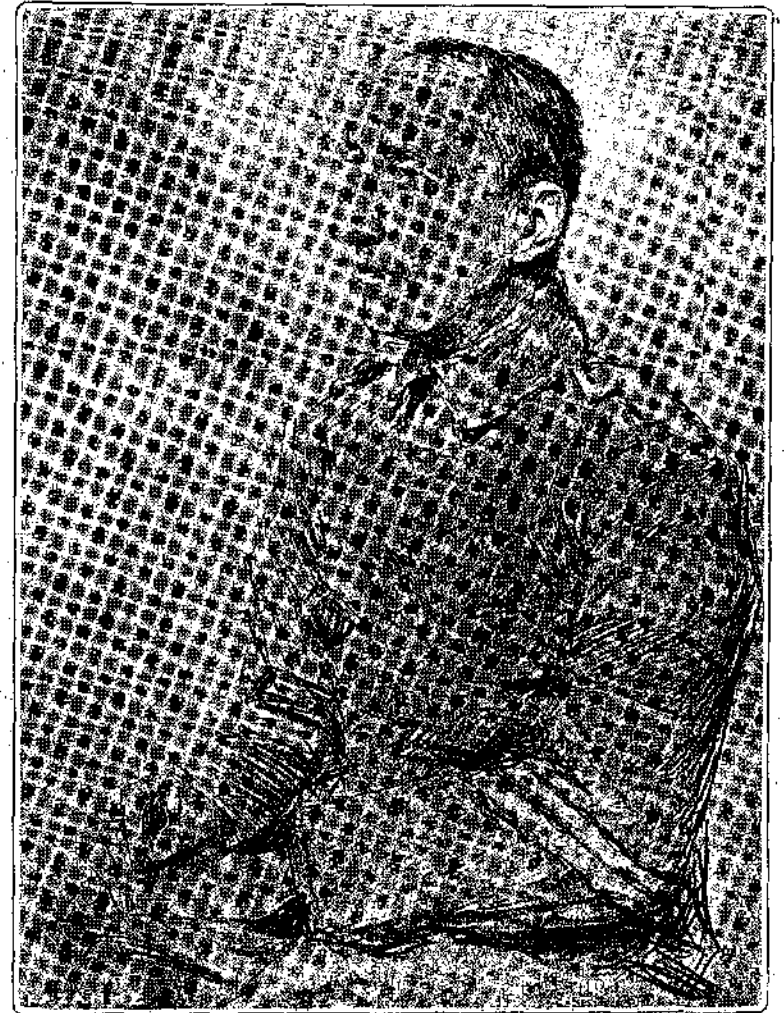


ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΕΜΙΝ ΑΓΑ

Άπό την Έκθεσιν της κ. Καρβίτα

το τυπογραφείον, ή βιβλιοθήκη, ο πλούτος της βιομηχανίας και του έμποριου, ο έξευγενισμός, ή ήμέρωσις, ή άριστοκρατική ζωή, διαφαινομένη από την άρχοντικήν επίπλωσιν, από την πολυτέλειαν των σκευών των, από την ήγεμονικήν των άμφισσιν, ή έμπορική συναλλαγή των με τα σπουδαιότερα κέντρα της Εύρώπης, ή συναναστροφή των λογίων των με τους σοφούς της Έσπερίας, όλ' αυτά είναι άθροισμα παραγόντων που απέτέλεσαν τα πατριαρχικά των ήθη και εκάλιέργησαν την καλαισθησίαν του τόπου. Και έτσι οι άρχοντες και έπίτροποι, άπειρος αισθητικώτεροι από πολλούς έπιτρόπους των Έκκλησιών των Άθηνών του Κ' αιώνος, οι Μοσχοπολίται άρχοντες του 1700 έμερίμνησαν, έρωστοστήσαν εις την καλλιτεχνικήν αυτήν αίτησιν της πολιτείας των, άνέδειξαν την μοσχομυρισμένην πατρίδα του Σίνα και Σμολένσκη εις άληθή Μιστραν του τουρκοκρατούμενου Έλληνισμού και την έκαμαν από Βοσκόπολιν που έλέγετο εις παλαιότερους χρόνους, Μοσχόπολιν άληθινήν.

Και την άριστοκρατικήν αυτήν πόλιν την έφθόνησαν τα θηρία οι Τουρκαλβανοί. Και κατά την 21 Μαΐου του 1769, ως αναγράφει έν φ. 9<sup>ο</sup> ο κώδιξ του Προδρόμου, επέπεσαν κατ' αυτής ως ύναι, την έλεηλάτησαν επί μίαν εβδομάδα, την έκρεούργησαν, την έπυρόλησαν και την έκαμαν γής Μαδιάμ, άμορφον μάζαν καπνίζόντων έρσειών. Τότε οι Μοσχοπολίται οι διαφυγόντες το πυρ και τον σίδηρον έξεπατριόθησαν και έδημιούργησαν άποικίας εκπολιτιστικάς εις πολλά μέρη της Εύρώπης και Ανατολής. Εις την Βιέννην, Βουδαπέστην, Παρίσι, εις την Πολωνίαν, εις το Μοναστήριον, Κρούσοβον, Άχρίδα, Κορυτσάν, Κωνσταντινούπολιν κ. ά. οι Μοσχοπολίται συγκεντρωμένοι εις ισχυράς πατριάς φέρουν ακόμα την εκπολιτιστικήν, την ευγενικήν σφραγίδα της άδικωκαταστρεμμένης ιδιαίτερας των πατρίδος.



Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΕΥΝΗΛΑΝΤΗΣ ΕΒΕΛΟΝΤΗΣ

Άπό την Έκθεσιν της κ. Καρβίτα

Σήμερον ή Μοσχόπολις αναθάλλουσα από τα ξερείπια της φοβεράς καταστροφής της, όνειρεύεται ν' ανακτήση την παλαιάν της αίγλην. Τα άπανταχού σκοροπισμένα τέκνα της φιλότιμα πάντοτε και φιλόμουσα, τώρα υπό την σημαίαν του σταυρού που κυματίζει ύπερήφανα εκεί, θα ένθουμηθούν και πάλιν την γήν που κάλυπτε τα τιμημένα των πατέρων των κόκκαλα. Η έλληνικωτάτη κομόπολις διατηρεί σήμερα πεντατάξιον άρρεναγωγείον με 70 μαθητάς και δύο διδασκάλους, τετρατάξιον παρθεναγωγείον με 30 κορίτσια και νηπιαγωγείον με 120 νήπια και τρεις διδασκαλίσσας.

Αυτήν την Μοσχόπολιν τας Άθήνας του ΙΖ' και ΙΗ' αιώνος όνειρεύθησαν να την βαπτίσουν

εις... Ρουμανικήν οί παράδοχοι πολιτικοί του παριστρίου βασιλείου, οί όποιοι διατηροῦν ἐκεί σχολείον ἀπό εἰκοσαετίας, τό όποιον μέχρι τοῦ 1911 κατώρθωσε νά ἀριθμῆ 8 παιδιά, χάριν τῶν όποιων εἶναι ἐν ἐπιστρατεία δύο διδάσκαλοι, ἕννεα διδασκάλισσαι, ἕνας παιδονόμος καί... ἐπιθεωρητής, ροκανίζοντες τόν εὐτραφή προῦπο-

λογισμόν τῆς ἀφελούς κυβερνήσεως τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἄλλά τώρα παρουσιάζονται νέοι μνηστῆρες τῆς πατρίδος τοῦ Σίνα. Οἱ Τουρκάλβανοί θά ὑπάρξῃ Κυβέρησις Ἑλληνική πού θά παραδώσῃ τήν Ἑλληνικήν Μοσχόπολιν εἰς τήν διάκρισιν τῶν παλαιῶν τῆς σφαγέων;

Βῆροισα. Πάσσα τοῦ 1913

Δ. ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ

Γραμματεὺς τῶν Πατριστασιῶν Ἀλεξανδρείας

## Η Α' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Εἶναι τῆς ζωγράφου κ. Θαλείας Φλωρᾶ-Καραβία. Ἐνα πρωτὸ, εὐθὺς μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Θεσσαλονίκης, τὴν ἀπήντησα στοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, καί ἐπειτα ἀπὸ δύο-τρεις ἡμέρας ἐχάθηκε.

— Φεύγω γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη.

Ἡ μακεδονικὴ πρωτεύουσα ἦτον ὁ πρώτος σταθμὸς τῆς πορείας τῆς. Ἀπ' ἐκεῖ ἐπέρασε ὅλην τὴν Μακεδονίαν, πάντα ἐμπρός, θαρραλέα, ἀκούραστη. Δὲν τὴν ἐφόβισε τὸ κρύο, οὔτε τοῦ πολέμου αἱ κακουχίαι καί τὰ ἀπρόοπτα. Τίποτε δὲν τὴν ἐσταμάτησε. Ἦθελε, ἀπὸ κοντὰ νά ἰδῆ καί νά αἰσθανθῆ. Ἐπειτα, πάλιν ἐγένετο στήν Θεσσαλονίκην καί ἀπ' ἐκεῖ, διὰ τὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς, — βασιλικώτατα αὐτὴν τὴν φορὰν, μετὰ τὴν «Ἀμφιτρίτην» — ξεκίνησε διὰ τὴν ξεκινουμένην πόλιν τῆς Ἠλείρου.

Τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων πρόθυμα ἠθέλησε νά στεγάσῃ τὴν ἐκθεσὶν τῆς. Ἐλαιογραφίαι, πασιλ εἶτε μετὰ μολύβι. Σημειώσεις τοῦ πολέμου, σκίτσα, ὅμως μετὰ ὅλην τὴν τέχνην τῆς συνθέσεως καί τὴν δροσιά τοῦ χρώματος, πού μόνον λίγες πινελιές χρειάζονται σὲ πολλά, νά φαίνῃ ἡ εἰκὼν καί μετὰ ὅλην τὴν τεχνικὴν τῆς ἐμορφιά. Τέτοια ἡ ἐλαιογραφία ἀρ. 141, 145, εἶτε τὸ σκίτσο πού δημοσιεύομεν «Αἰχμαλώτοι». Κρύβουν μέσα τους ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ τελειωμένου ἔργου. Δὲν ἤξερω ἐν ἐδιάβασα ὠραιότερον ποίημα διὰ τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων, ἀπὸ τὸ πασιλ τῆς κ. Καραβία, ὅπου ἕνα καίκι, μετὰ ἀνοιχτὰ τὰ πανιά, σταμάτησε κι' αὐτὸ στὴ μέση τῆς λίμνης, μαγεμένο ἀπ' τὴν ἐμορφιά.

Πρέπει νά τῆς χρεωστοῦμε χάριν.

Διακόσια πενήντα περίπου σκίτσα. Εἶναι πορτραῖτα πού ἔχουν μέσα τους ὁλόκληρην ἱστορίαν. Καί ὅμως εἶναι ἀπλᾶ πολὺ. Μὰ ἔχουν, στὰ μάτια καί σὲ μίαν ἀόρατη σχεδὸν κίνησιν, τὴν ὄρμηγν τοῦ πολεμιστοῦ, τὸ σχέδιον πού γυρίζει μέσα

στον νοῦν του. Τέτοιο, χωρὶς νά φαντάξῃ ἴσως, μὰ πού ὁλοένα, κυτάνοντας το, σὲ συνεπαίρνει, τὸ πορτραῖτο τοῦ κ. Βελισσαρίου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν εὐζώνων. Καί τὸ αὐτόματο καί τὸ ἀβίαστο, πού τὸ ἐνοιῶσε καί τὸ ἐσφράγισε ἡ ζωγράφος πάνω στὸ χαρτὶ σὲ μίαν στιγμὴν εὐτυχισμένη. Καί ἄλλα ἄλλα.

Χαρούμενες σελίδες, πού κλείνετε μέσα σας ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ 1913.

Καί οἱ γυναῖκες, αὐτὲς πού ξεκούρασαν τοὺς πληγωμένους πολεμιστὰς, κρηγνήτισσες, εὐγενικὲς δέσποινες καί κοπέλες. Στὸ πλάι τοῦ πολεμιστοῦ, καί ἄλλα θεματάκια, βαλμένα — σὰν ἀδικημένα — τρία-τέσσερα μαζί σ' ἕνα πλαίσιον, διηγοῦνται χίλια ἔμορφα πράγματα. Νὰ ἡ «Ἠλειωτοπούλα πρόσφυξ» — πού δημοσιεύομεν στήν ἀρχὴ τοῦ τεύχους —. Στὰ θεματάκια αὐτὰ βλέπω εἰκόνες μοναδικὰς πού θά μᾶς δώσῃ ἀργότερα ἡ ζωγράφος καί πού θά μπορούσαν νά ξαναδείξουν ἕνα ἐλλειπτό ἄλυστον, δυνατὸ στὴ σύνθεσιν, λεπτὸ στὸ χρῶμα, εὐγενικὸ στὴ γραμμὴ. Ἐμορφες στιγμὲς πού πέρασαν ἀπάνω τους ὁ παλμός ἀγνοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθηματος. Σὲ σταματοῦν νά σοῦ μιλῆσουν βαθειά, ἀργά, αἰσθαντικά. Γιὰ δῆτε σκυμμένο τὸ κεφάλι τοῦ αἰχμαλώτου, τί θλιβερὰ σηκώνει τὸ βάρος τοῦ ἠττημένου.

Δὲν θά εὐρῆτε εἰς τὴν ἐκθεσὶν αὐτὴν κανένα σημεῖωμα ἀπὸ τὴν καθαρῶς πολεμικὴν ὄψιν τῆς ἐκστρατείας, σκηνὰς καταστροφῆς καί θλῆθρου. Ἐξήγησε ἡ ζωγράφος τὰ θέματα τῆς γύρω ἀπὸ τὸν πόλεμον, αὐτὰ πού μίλησαν περισσότερο στήν ψυχὴν τῆς. Μία νότα, νά εἰποῦμε, περισσότερο λυρικὴ, πού κρύβει μέσα τῆς πλοῦτον ἐμπνεύσεως.

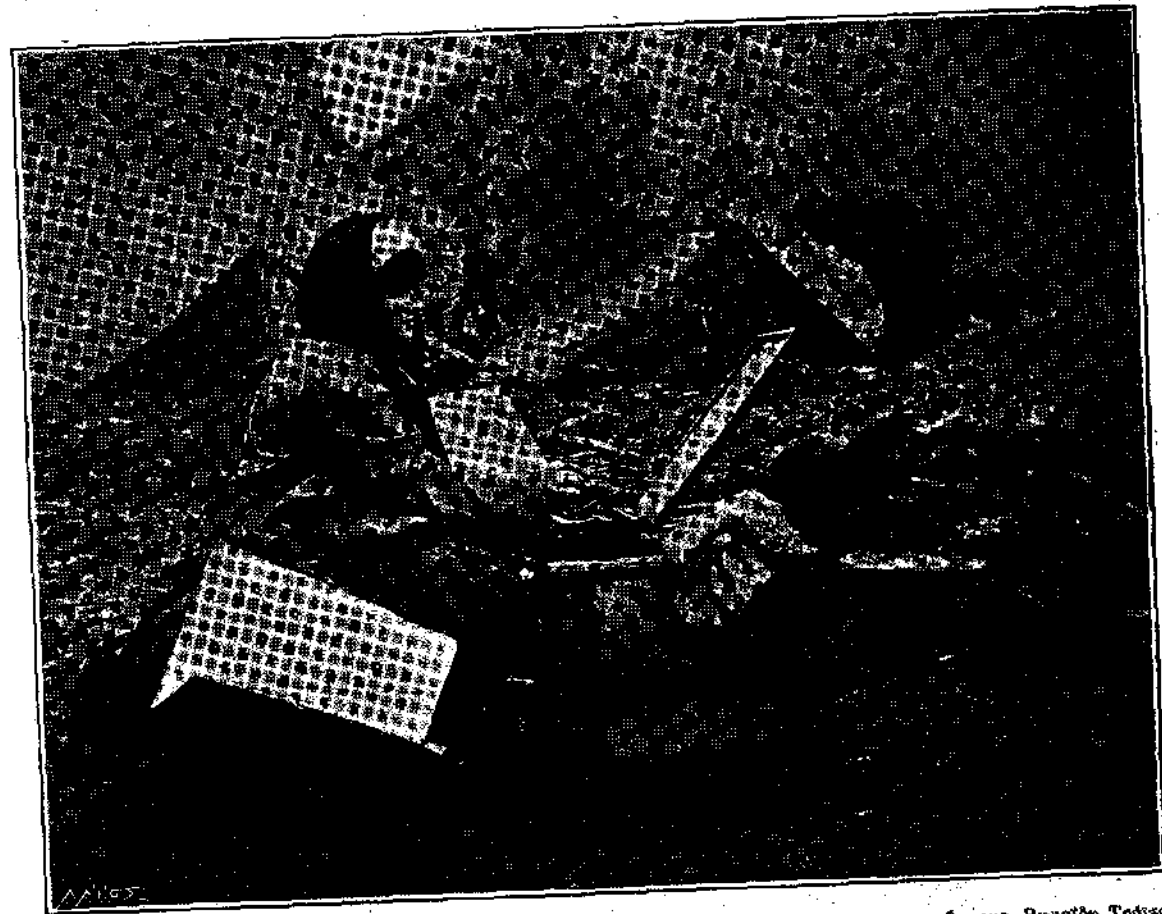
Μερικὰ σκίτσα, πιδ δουλεμένα, πιδ μελετημένα, εἶναι καθαρὰ ψυχικὰ πορτραῖτα. Τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, πού ἐδημοσιεύθη στὰ τελευταῖα «Παναθήναια», δείχνει τὸν Βασιλέα

εἰς στιγμὴν περιουλογῆς — στιγμὴ τελείως ἀνθρώπινη — χωρὶς πορφύραν, χωρὶς τὸ στεφάνι τοῦ Νικητοῦ Διαδόχου: ἀπλᾶ, ἔτσι, σὲ στιγμὴ πού παραμέρισε ἡ δόξα καί ἡ σάλπιγγα ἡ πολεμικὴ, καί ἦλθε ἡ σκέψις, ἡ καρδιὰ ἴσως, ν' ἀκουμπήσῃ πάνω σ' ἕνα ὄνειρο, ποιὸς ξέρει, σὲ μίαν σελίδα μακρινὴ εἶτε καί ἀγραφή ἀκόμα στὸ βιβλίον τῆς ζωῆς.

Διαλέγοντας πολλὰ ἀπὸ τὰ σκίτσα αὐτὰ, θά ἤμποροῦσε ἡ Ἑλληνικὴ Πανακοθήκη νά μᾶς δέξῃται ἀνοιχτὰς τὲς μεγάλες σελίδες τοῦ πολέμου. Καί ἀκόμα — ἔτσι δημιουργοῦνται καί ἐδημοσυ-

γῆθησαν τὰ μεγάλα ἔργα ὄλων τῶν ἐποχῶν, τῆς ἀρχαιότητος, τῆς ἀναγεννήσεως — νὰ παρήγγελλε ἡ Κυβέρησις εἶτε οἱ πλούσιοι Ἕλληνες — γιὰ νά στολίσουν τὰ μεγάλα τῶν — ἔργα πᾶρμένα ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1913. Ἡ τέχνη τῆς κ. Καραβία θά ἔδινε σὲ μικρὰς εἰκόνες καί σὲ πίνακας μεγάλους, τὲς ἔμορφες καί μεγάλες στιγμὲς πού φώτισαν τὴν ψυχὴν τῆς. Καί ὄχι μόνον ἡ κ. Καραβία. Ὁ Ροῦμπος, ὁ Ἰωαννίδης, ἡ κ. Ἀσπριώτη, ὁ Ροῦλός, ὁ Ὀθωνάιος, ὁ Χατζῆς καί ἄλλοι θά ἔγραφαν ἔπειτα ἀπὸ τὴν μεγάλην νίκην τῶν ὀπλων, τὴν νίκην τῆς τέχνης.

ΚΙΜΟΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ



Η ΚΑ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Φωτογρ. Ρωμαίων Τούτες

## ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ ΜΟΥ

Κάτι και πάλι μ' έσπρωξε στο τρισμακάριο τό  
 με τὰ παραμυθένια κάλλι. [νησι  
 Πηγές, βουνά δροσόλουστα, γλυκό μου λιμανάκι  
 σὰς ξαναβλέπω πάλι! [ξού,

Ανήσυχη θά περπατώ στο μαγικό ακρογιαλί  
 και με καρδιά πικρή.  
 θά κόβω τ' άγριολούλουδα και τὸ φτωχὸ θυμάρι  
 στην κάθε κορυφή.

Πάρτε με και κοιμίστε με στὸν ἴσμο σας και  
 δεινράκια στοργικά, [πάλι  
 και σεις μυρτιές θαντίστε μου τὸ σκεπτικό κε-  
 με τ' άνθια τὰ λευκά. [φάλλι

Και σεις, — ὦ έσεις — περήφανα και θεῖα κυπα-  
 με τὴ σεμνόπρεπη στολή, [ρίσσια  
 σκουρπῆστε τὴ γαλήνη σας αὐτὴ τὴν παραδείσια,  
 στην ταραγμένη μου ψυχῇ!

✽ ✽

Μηδ' ὁ πόνος μου δὲ σὲ κρατῶ  
 Μηδὲ πιά τὰ δάκρυά μου,  
 Κάθε μέρα φεύγεις μακριά  
 Κι' ὄλο πιὸ μακριά μου.

Τυλιγμένον μέσ' τὴ συννεφιά  
 Και στὴν καταχνιά, ἄλλοιά μου,  
 Δὲ σὲ ξεχωρίζει καθαρά  
 Ἡ θαμπὴ ματιά μου.

Κι' ἂν χανθεῖς γιὰ μὲ παντοτεινά,  
 θλιβερά Ἐρωτά μου,  
 Πάνε τῆς ψυχῆς μου τὰ φτερά,  
 Πάει και τὸ χρυσάφι τῆς καρδιάς μου...

✽ ✽

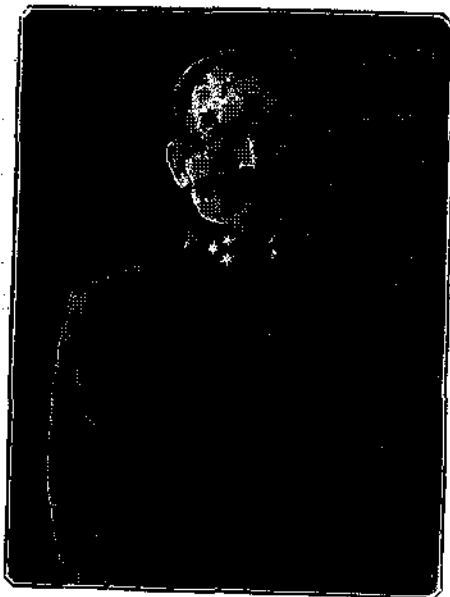
Ἐκάρφωσες τὰ μάτια σου τὰ θεῖα  
 Στὰ μάτια μου, μιὰ μέρα ὄνειρευτή,  
 Σὲ τράβηξ' ἢ βαθεῖα μελαγχολία  
 Που μέσα τους φαλιάζει, μυστικῇ.

Τὸ δυνατό σου χέρι, ὦ, γοητεία!  
 Μ' ὀδήγαε σὲ κάθε κορυφή  
 Και γύρω ἀπ' τὴ ζωῆ μου τὴν ἀθλία  
 Ἐφαίνε μιὰν ἀφάνταστη ζωῇ.

Τώρα, βουβή, γεμάτη ἀπελπισία  
 Ψάχνω νὰ βρῶ, νυχτόμερα γυρνῆ  
 Ἀπάνω στοῦ θανάτου τὰ βιβλία,  
 Τὴν αἰνιγματικῇ σου τὴν ψυχῇ.

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

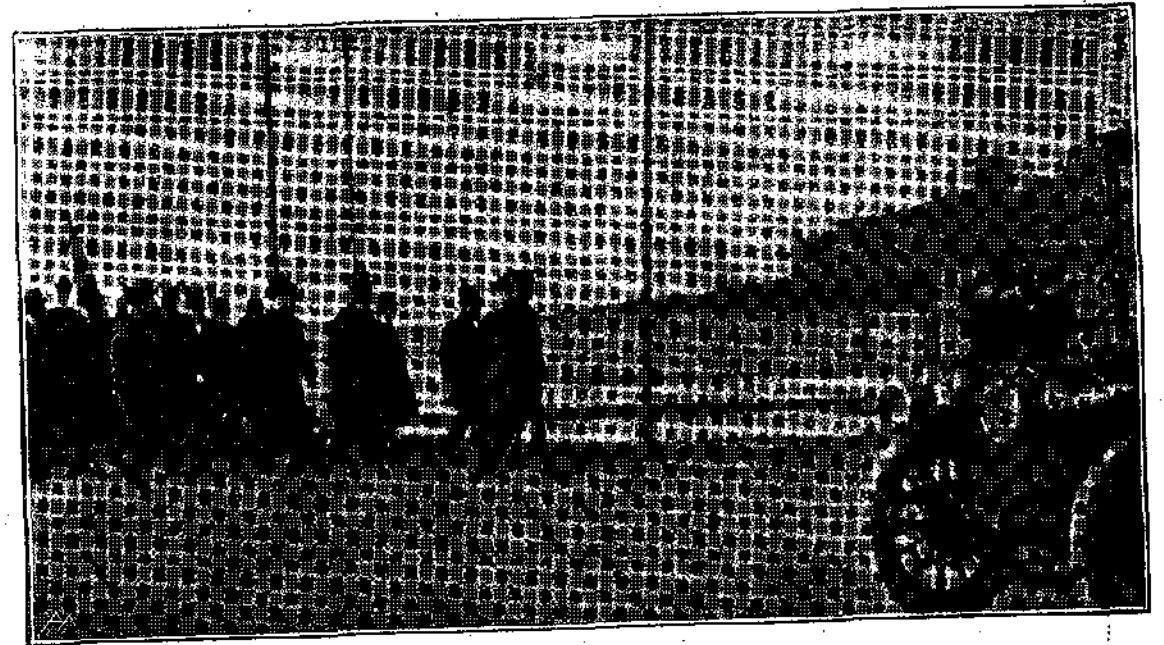
## ΦΟΝΕΥΜΕΝΟΙ ΑΙΣΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ



Γεώργιος Λιάσκος, Λοχ. Παζικῶ



Εβερικίδης Κοτσανόπουλος, Ἀνθυπολ. Παζικῶ



Ἡ πρώτη ἐκάνοδος τοῦ Κωνσταντινου ἀπὸ τὰ πεδία τῆς μάχης ἐρχομένου ν' ἀναλάβῃ τὴν βασιλείαν. Ὁ Βασιλεὺς ἀποβιβάζε-  
 ται εἰς τὸ Νέον Φάληρον, ὅπου τὸν ἐκδέχεται τὸ Ἐπισημεῖον Συμβουλίου

## ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΛΗ

Ἡ ταβέρνα ἦταν ἔρημη κείνο τὸ βράδυ και  
 σχεδὸν ὑποσκότεινη, γιὰτὶ ἓνα μόνο φῶς  
 ἀπ' τὰ τρία, που κάθε βράδυ ἄναβε, τὴν φω-  
 τίζε, και αὐτὸ θαμπό, θαμπό.

Ὁ ταβερνιάρης καθιωμένος ὀλίγο πιὸ πέρα  
 ἀπ' τὸ φῶς, ἐδιάβαζε σκυφτός πολὺ, ἐφημερίδα  
 που εἶχε ἀπλωμένη στὸ τραπέζι.

Ὁ Μίδας ἐμάθησε σὲ μιὰν ἄκρη σκοτεινῇ.

Ἦτανε μελαγχολικός, ἀλλὰ και ἡ ἔρημιὰ που  
 εἶδε μέσα κεί, που ἄλλοτε ἀντηχοῦσε ἀπὸ φω-  
 νὲς χαρᾶς, τραγούδια, συζητήσεις, τὸν μελαγχό-  
 λησε πιὸ πολὺ και τοῦ ἔφερε και σὰν ἀπελλι-  
 σία. Μιὰ βουὴ ἐρχότανε κάποτε μέσα στην ἡσυ-  
 χία τῆς ταβέρνας, σὰ βουὴ μακρινῇ ἀγριεμένης  
 θάλασσας.

Ὁ ταβερνιάρης σηκώθηκε και στάθηκε, ἔχον-  
 τας τὸ πόδι του γονατισμένο στην καρέκλα.

— Πάει πιά, δὲν ὑπάρχει ἔλπις γιὰ εἰρήνη!  
 εἶπε. Θὰ ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος!... Ὅλοι, ὄλοι!...  
 Ἡ θὰ χαθοῦμε, ἢ θὰ ζήσουμε πιὸ καλά!...  
 Γιατὶ δὲν μπορεῖτε νὰ πῆτε πὼς ἦτανε ζωῇ  
 αὐτῇ!... Τί λέτε;...

— Αὐτὸ λέω κ' ἐγώ!... τοῦ ἀπήντησε ὁ  
 Μίδας μὲ κούραση.

Ὁ ταβερνιάρης ἐακολούθησε.  
 — Ὁ πόλεμος θὰ εἶνε δεινός!... Ἐτσι εἶπε  
 και ὁ πρωθυπουργός. Τί λέτε;...

— Αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια!

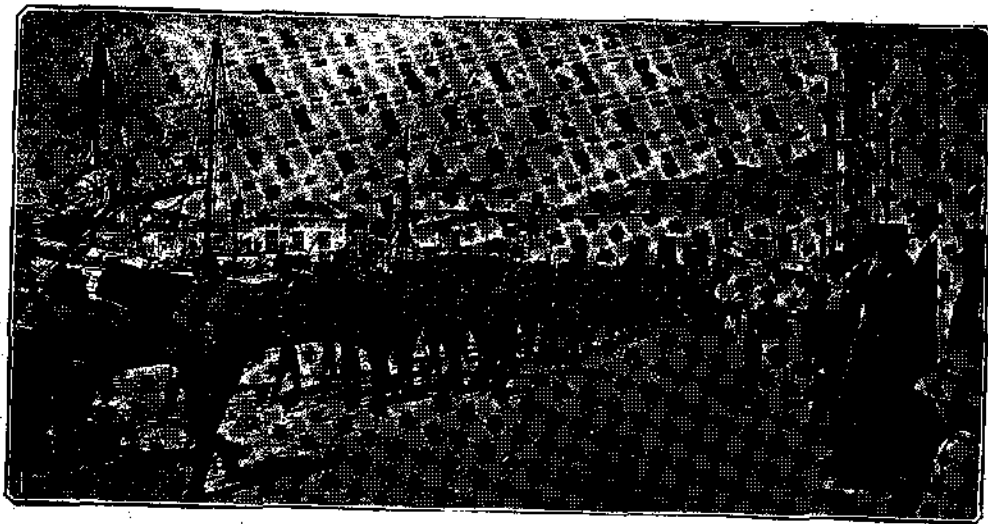
— Ὁ στρατός τὸν Βαλκανικῶν θὰ ὑπερβῇ...  
 Ὁ ταβερνιάρης ἄρχισε νὰ λέη και νὰ μετρά  
 τὰ Βαλκανικὰ ὄπλα, τὰ σχέδια που εἶχαν και  
 καί...

Ὁ Μίδας δὲν ἐπρόσεχε. Ὁ νοῦς του πῆγε  
 ἄλλου. Θυμήθηκε τὸν κύκλο τὸν φιλικό, που  
 εἶχε χαθῆ, ἀρπαχθῆ, ἀπ' τὴ μανιακῇ πνοῇ τοῦ  
 πολέμου.

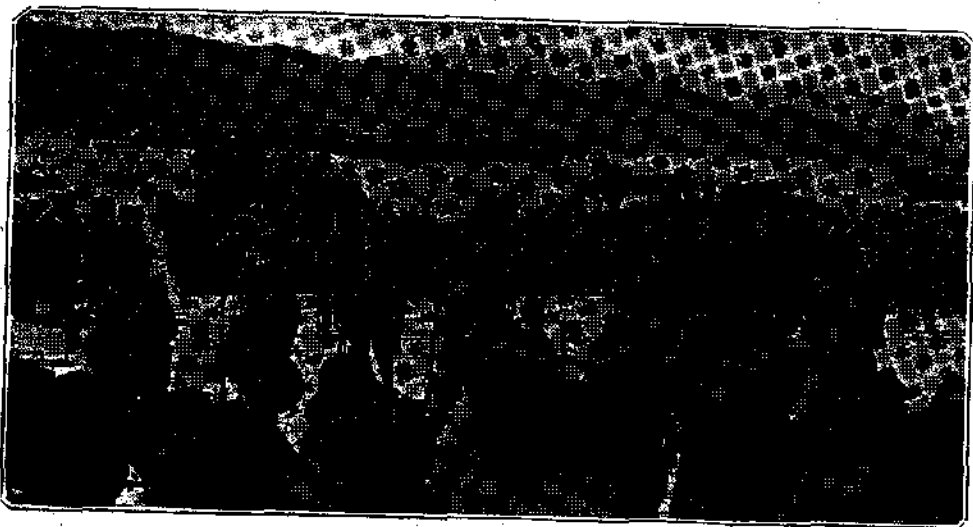
Ἄλλοι εἶχανε φύγει και ἄλλοι ἐτοιμαζόντανε,  
 χωρὶς νὰ ξέρουν πότε θὰ στοιβαχθοῦνε μέσα  
 στὰ βαγκόνια τοῦ σιδηροδρόμου γιὰ τὰ σύνορα.  
 Καὶ τώρα που τὸ συλλογίζεται, σκέπτεται και  
 τίς ἄλλες ἡλικίες, που ἔμεναν και περιμέναν τὴ  
 σειρά τους, και βρίσκει νὰ μοιάζονε μὲ τὸ κό-  
 παδι τὸ κλεισμένο στὸ μανδρέ, που κάθε τόσο,  
 σύμφωνα μὲ τὴ ζήτησι τῆς αγοράς, τραβοῦνε,  
 σύρουνε γιὰ τὸ σφαγεῖο!...

Ὁ κρασοπώλης ἐακολουθοῦσε νὰ λέη, νὰ λέη.  
 Εἶχε φθάσει στην καταστροφῇ τῆς Τουρκίας,  
 και ἔλεγε





Οι Τούρκοι φεύγουν από την Σάμον. Τα ξένα άγχηματα παρουσιάζουν όπλα εις τόν άναχωρούμενον στρατόν



Ο ελληνικός στρατός αποβιβασόμενος εις την Σάμον — Φωτογρ. Ζ. Νικολαΐδη

— Οί Νεότουρκοί, αυτοί είνε που θά καταστρέψουν την Τουρκία!... Νά τό ξέρετε, αυτοί είνε σταλμένοι άπ' τόν Θεό για να φέρουν τόν όλεθρο στην Τουρκία!... Τό τέλος της πλησιάζει, να τό ξέρετε!... Εγώ δίνω πίστι και στις προφητείες!...

Όσο ο ταβερνιάρης μιλούσε από μακριά, ο Μίδας δέν στενοχωριόταν, αλλά σε λίγο πήγε πιο κοντά για να του πη κάποια προφητεία που ή γιαγιά του, πεθαμένη τώρα χρόνια και χρόνια, του είχε διηγηθή. Εύτυχώς πάνω στην προ-

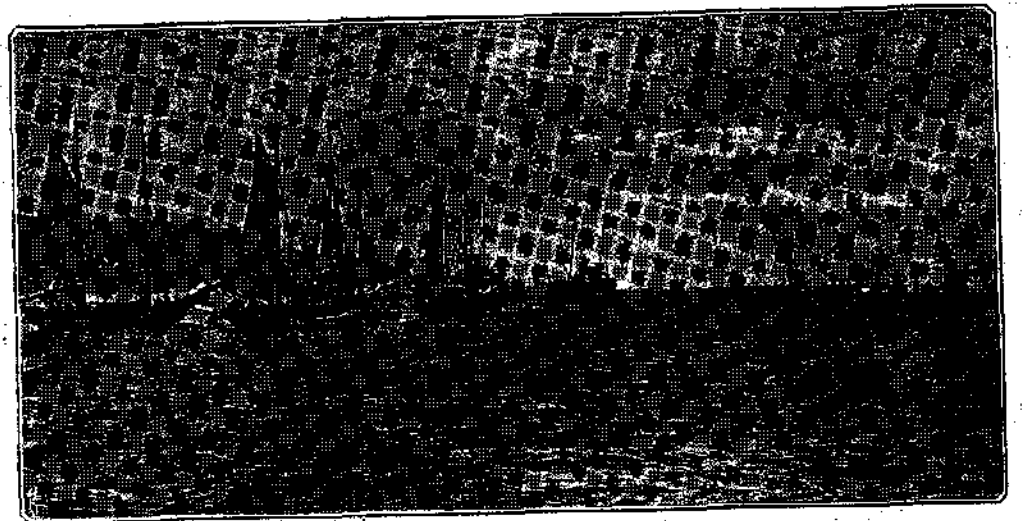
φητεία ένας στρατιώτης φάνηκε στην πόρτα.

— Νάτος!... Μέσα είνε!... ειπε, άφου κάταξε, για μια στιγμή, μέσα με τεντωμένο λαιμό. Φανήκανε και άλλοι τότε.

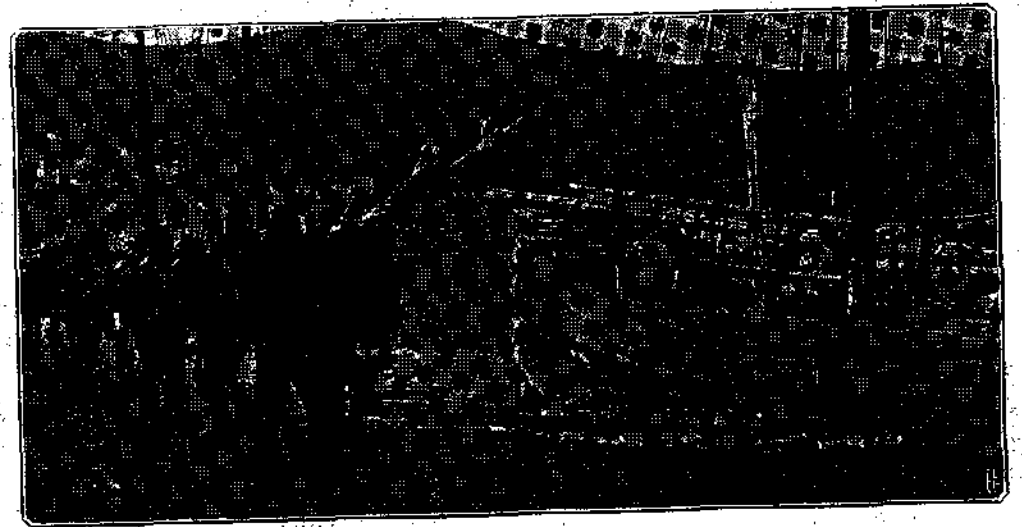
Ό Μίδας τινάχθηκε. Οί φίλοι του! Έρχόντανε τέσσερες άπ' τά άπομεινάρια της μεγάλης παρέας.

— Καθήστε!...

Σύρανε καθίσματα και καθίσανε γύρω στο τραπέζι με μια εύχαριστησι ανθρώπων παγωμένων κοντά σε φωτιά. Ό ένας μόνο στάθηκε,



Τά έλλ. πλοιάρια ρημουλιούμενα από τό άτμ. «Φλόριοντα» μεταφέρουν τόν τουρκ. στρατόν της Σάμου εις Μ. Ασίαν



Σάμος — Επισβασις τών Τούρκων εις έλλ. πλοιάρια από την έκκοπτιαν τών ξένων αξιωματικών — Φωτ. Ζ. Νικολ.

για λίγο, κατάζοντας τόν ταβερνιάρη που πάλι είχε ήπαι πίσω στη θέσι, που πριν καθότανε, και με τό ένα πόδι γονατισμένο πάνω στην καρέκλα είχε άρχισει να διαβάζη την ολόνοικτη, πάνω στο τραπέζι, εφημερίδα. Και άφου τόν ειδε να μη γυρίση σ' αυτούς, εφώνασε με μια φωνή συρτή και σουβλερή.

— Μια μισάδα!...

Ό ταβερνιάρης στράφηκε.

— Άμέσως, άμέσως!...

Έκτάξε την εφημερίδα πάλι και σιγά τρα-

βήχθηκε, κουτσαίνοντας λίγο, για να πάη να φέρη τό κρασί.

— Λοιπόν δάτησε ο Μίδας τούς φίλους του.

— Άδριο, καθώς φαίνεται, θα πάμε και εμείς!... του άπήνησε ένας παχουλός ξανθός με ξυρισμένα μουστάκια.

Ό Μίδας αίσθάνθηκε ένα χτύπημα στο στήθος.

Έγεινε σιωπή. Φαινότανε κάτι να σκέπτανται, χτυπούσανε τά δάχτυλά των στο τραπέζι, και ένας έκανε να ψιθυρίση ξαφνικά κάποιο τραγούδι, αλλά γρήγορα τό έκοψε.

— Τὸν εἶδες τὸν Μαλιώτη; ῥώτησε ἓνας ξανθὸς ψηλός.

— Ὅχι, δὲν μπόρεσα!...

— Ἐγὼ τὸν εἶδα στὸ σιδηρόδρομο!... Τὸ καίμενο τὸ παιδί!... Ἐδάκρυσε καθὼς μοῦ ἔδινε τὸ χέρι!...

— Μὰ γιὰ θυμήσου κείνον τὸν ψηλὸ τί ἔκανε;... εἶπε ὁ παχουλὸς ξυρισμένος.

— Ναί, τὸν φουκαρά!...

— Μὰ τί ἔκανε;...

— Νά, ἓνας ψηλός, ἄνθρωπος ἐργατικὸς θάτανε, τὴν ὥρα ποὺ θέλανε νὰ φύγουν, ἀγκάλιαζε τὸν κόσμο — Γεῖά σας, ἀδέρφια, ἔλεγε, ἔλατε νὰ σὰς φιλήσω δὲ θὰ σὰς ξαναἰδῶ, δὲ θὰ ξαναἰδῶ τὴν Ἀθήνα μὰς!...

Καὶ φιλοῦσε ὄλους γνωστούς του καὶ ἀγνώστους!...

— Σὲ μὰς, ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ μὰς εἶπε — Καλὴ ἀντάμωση ἀδέρφια!...

— Μωρὲ πήγε νὰ μοῦ σπάσῃ τὰ δάχτυλα!...

— Ἴσως νὰ εἶχε κάποια προαισθησι κακιά!...

— Ὁῦ, ἔκανε ὁ Μίδας, πρῶτα δὲν ξέρουμε ἂν θὰ ἔχουμε πόλεμο, δὲν εἶνε βέβαιο!... Ἐγὼ δὲν πιστεύω!...

Οἱ ἄλλοι δὲν ἀπαντήσανε. Ὁ ξυρισμένος κούνησε τὸ κεφάλι ἀπελπιστικά.

Ἡ μισὴ ἤλθε κείνη τῆ στιγμῆ συνοδευμένη ἀπὸ ψωμί καὶ τυρί.

Ὁ Μίδας ἐμοίρασε. Ὁ ξανθὸς ὁ ψηλὸς ἀρπάξε τὸ ποτήρι του καὶ τὸ στράγγισε.

— Ἄ, ἔκανε, θεῖο ποτό!

Καὶ ὕστερα, ἀφοῦ κούνησε τὸ κεφάλι σιγὰ γιὰ λίγο.

— Ἄραγε θὰ τὸ ξαναπιούμε; εἶπε.

Ὁ Μίδας δὲν βρῆκε ἄλλο νὰ ἀπαντήσῃ παρὰ — Ὅποιος ἔχει μέρες!...

— Ἀὐτὸ ἴσα, ἴσα! εἶπε ὁ ἄλλος.

Ἐγείνε σιωπῆ. Ἦπιαν τὸ κρασί. Σὲ λίγο ἤλθε ἄλλο.

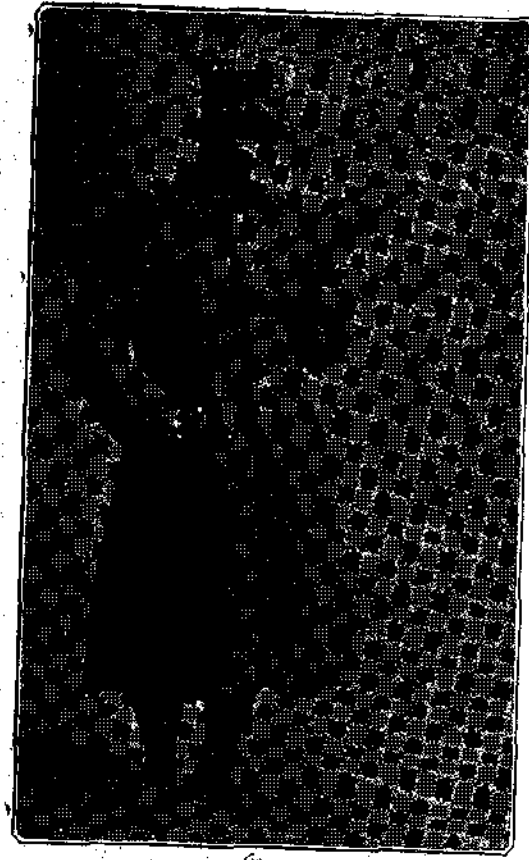
Κατὶ τότερα ἀρχίσανε νὰ λένε, ὄχι πολεμικό, ἀλλὰ ἀπὸ κείνα ποὺ κουβέντιαζαν ἄλλοτε. Ἄπ ἔξω ἐρχότανε κάποτε κείνη ἡ βουή καὶ μέσα σ' αὐτὴν οἱ φωνές τῶν ἐφημεριδοπωλῶν σὲ πλῆθος, πλῆθος μεγάλο, νὰ διαλαλοῦνε τὰ παραρτήματα.

— Πές τίποτα, κανένα τραγουδάκι!... εἶπε ὁ ξανθὸς ψηλὸς στὸν ξυρισμένον στρατιώτη ποὺ λεγότανε Ρίτσας.

— Ναί, ναί! ἔκαναν οἱ ἄλλοι.

— Ἐμπρός τὸ γλέντι!... εἶπε ἓνας χονδρὸς μὲ γυαλιὰ χτυπώντας τὸ χέρι του στὸ τραπέζι.

— Ἐ! Ἐ! κάτσε ἦσυχα, Λαμπριδῆ! Θὰ ῥί-



Ὁ βουλευτὴς Κύπρου κ. Εὐάγγ. Κατσιαράνου κραματίας τῆς Ἠπείρου, μέμναι τὸν ἀναρχατικὸν του περιπατητὸν γύρω εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῶν Ἀρμελοκήτων

ξῆς τὰ ποτήρια!... τοῦ εἶπε ὁ Μιράβος, ἀδύνατος στρατιώτης, μὲ γυαλιὰ κι' αὐτός.

— Τὰ πληρώνουμε!...

— Πές τὰ πληρώνεις καὶ ὄχι τὰ πληρώνουμε!... Μωρὲ, κουβαρντῆς!

— Ἄν εἶχα, θὰ τὰ πλήρωνα καὶ θὰ τὰ τσάκιζα ὅλα!...

— Τώρα ποὺ δὲν ἔχεις, κάτσε ἦσυχα!...

Ὁ Ρίτσας ἀρχισε νὰ τραγουδᾷ μὲ τὸν Σουρῆ τὸν ψηλὸ, ξανθὸ στρατιώτη καὶ τὸ μάλωμα ἔπαψε. Ὅλη ἡ παρέα τραγουδοῦσε καὶ ἡ ταβέρνα πάλι ἀκούσε τις φωνές των νὰ τραγουδοῦνε τὸν ἔρωτα.

Ἐξω ἡ βουή ἔγινε πιὸ μεγάλη, μεγάλη, καὶ ἔπειτα ἔσπασε σὲ μιὰ τεράστια ζητωκραυγῆ...

Ἡ παρέα ἔπαψε γιὰ νὰ ἀκούσῃ, καὶ ὁ ταβερνιαρὸς πήγε γρήγορος ὅσο μπορούσε, καὶ κουτσαίνοντας στὴν πόρτα. Τὸ παιδί τοῦ καταστήματος, ποὺ εἶχε ἔλθει τὴν ὥρα τοῦ τραγουδιοῦ,

βρῆκε ἀπ' τὸ μέρος ποὺ ἦτανε τρυπωμένο, ἔκανε δύο βήματα πρὸς τὴν πόρτα καὶ σταῆκε.

— Τί νάναί; ῥώτησε ὁ Λαμπριδῆς.

— Τί νάναί! Νά, τίποτα ἔφεδροι θὰ φεύγουνε πάλι!...

Ὁ Μίδας χτυποῦσε τὸ πόδι του στὶς πλάκες στενωχωρεμένους. Ἴσως γινόταν ὁ πόλεμος! Ἄλλ' ἔτσι, βαθεῖα, δὲν τὸ πίστευε. Κάποια ἐπέμβαση θὰ παρουσιαζότανε καὶ θὰ ἔσωζε τὸν κόσμο ἀπ' τὸ μακελειό.

Ὁ ταβερνιαρὸς ματῆκε πάλι μέσα κουτσαίνοντας πιὸ πολύ.

— Τι ἦτανε, κύριε Καλιαρῆ;

— Στρατός! στρατός κἀεὶ στὰ σύνορα!... Καὶ ἦτανε ἀρκετός!... Ὑπολογίζω ὅτι θὰ ἔχουμε στὰ ὄπλα...

— Ἄντε, ἄντε!...

Πόλεμος!... τὸν διέκοψε ὁ Λαμπριδῆς.

— Ζήτω ὁ πόλεμος!...

Ὅλοι ἀρπάξανε τὰ ποτήρια τους.

— Καλὴ νίκη, παιδιά!... Δὲν θὰ μείνη κανεὶς!...

— Μωρὲ κρασί δὲν ἔχει!...

— Κύριε Καλιαρῆ,

κρασί, σὰς παρακαλῶ καὶ ἔπειτα μὰς τὰ λέτε!...

— Γρήγορα κρασί! ἔκανε αὐτὸς στρέφοντας τὸ παιδί. Καὶ ἔπειτα πλησιάζοντας στὸ τραπέζι τῶν νέων.

— Ἐγὼ, ποὺ λέτε,

πιστεύω στὶς προφητείες!... Νὰ τὸ ξέρετε! Ἦλθε τὸ τέλος τῆς Τουρκίας! Θὰ φύγῃ ὁ Τούρκος, θὰ πάη πίσω, στὸ Τουρκιστάν!... Θὰ τὸ δῆτε!... Μιὰ γρηὰ

γιαγιά μου, εἴμουνα τότε νά, ἓνα τόσο δά

παιδάκι, μοῦ ἔλεγε

πὼς εἶχε ἀκούσῃ ἀπ'

τὸν παπούλη της, καὶ κείνος ποῖός ἔφει ἀπὸ ποῦ πάλι, πὼς τὴν ἡμέρα...

Τὸ παιδί ποὺ ἔφερε τὸ κρασί τὸν διέκοψε. Ὁ Λαμπριδῆς τὸ πήρε γρήγορος καὶ ἔβαλε στὰ ποτήρια, ἐνῶ ὁ ταβερνιαρὸς στεκότανε περιμένοντας νὰ τελειώσῃ γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ.

— Εἰς ὑγείαν!... Καλὴ νίκη!...

— Τὴν ἡμέρα, ποὺ λέτε, μοῦ ἔλεγε, ποὺ θὰ ἐνωθοῦν τέσσερις βασιλεῖς... ἀρχισε ὁ ταβερνιαρὸς, ἀλλ' ὁ Λαμπριδῆς χτυπώντας τὴ γροθιά του στὸ τραπέζι ἀρχισε νὰ τραγουδᾷ μὲ φωνὴ ἀγρία βαρυτόνου:



Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀγγλικῆς ἀποστολῆς ναυαρχὸς Τάσσαν, ὁ ἀποχωρήσας τῆς ἑλληνικῆς θαλασσίας Φωτογρ. Γαζιάδη

Φεύγουν οι τύραννοι γλαυκοί  
 το μάτρο του μαχαίρι  
 με ιδρώτα βρέχει το ψωμί  
 ξέρει να ζήσει με τιμή  
 και ν' αποθάνη ξέρει!...

— Ζήτω η πατρίδα!... εφώναξε ο Σουρί-  
 κης ένθουσιασμένος.

— Βάλε κρασί!...

— Ζήτω!...

Όλοι με τὰ ποτήρια στὰ χέρια φωνάζανε  
 και έπειτα, αφού ήπιανε τὸ κόκκινο σάν αίμα  
 κρασί, άρχίσανε τὸν ένθικὸν ύμνο.

Ό Μίδας, ένψ τόσο ένάντιος ιδέες είχε για  
 πατρίδες και άλλα, αισθάνθηκε δίγος νά τρέχει  
 στό σώμα του. Έδύμωσε όμως γι' αυτό και

έμεινε σιωπηλός, χωρίς νά βοηθά, σάν τραβηγ-  
 μένος από χαρά, πού δέν μπορούσε νά αισθανθῆ.  
 Και οί φίλοι του ξεκολουθούσανε τὸν ύμνο. Ό  
 ταβερνιάρης δρθιος, ακίνητος, με δακρυσιμένα  
 μάτια, άκουγε, τὸ παιδί πιδ πίσω νά ξεφυ-  
 τρώνη...

Και εἰς τὸ ῥόυχο σου έσταξ' αίμα  
 πλῆθος αίμα ελληνικό!...

Μιά άλλη παρέα από άγνωστους πολίτες μπήκε  
 μέσα και στάθηκε δρθια με τὰ καπέλα στὰ χέ-  
 ρια ακούγοντας. Σέ λίγο ένωσε τῆ φωνῆ τῆς  
 με τίς φωνές τῶν στρατιωτῶν και ἡ ταβέρνα,  
 πού κάθε τόσο έρωτικό τραγουδί ξετυλιγόταν,  
 έβούξε άπ' τὸ τραγουδί τῆς έλευθερίας!...

[Τὸ τέλος εἰς τὸ ερχόμενον]

Δ. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

## Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΤΣΕΡΝΑΓΟΡΑΣ

Από τὰ άραιότερα θαύματα, πού παρουσίασε  
 ὁ Βαλκανικός πόλεμος, είναι χωρίς άλλο ἡ  
 έπική φυσιογνωμία τοῦ Βασιλέως τῆς Τσερναγό-  
 ρας. Άπάνω στους ξερούς βράχους τῶν Μαύ-  
 ρων Βουνῶν ζῆ ένας λαός, πού δέν είναι καθό-  
 λου σύγχρονός μας, γιατί ὁ λαός αυτός δέν βγήκε  
 ποτέ άπ' τὴν ἡρωική του παράδοσι. Μάταια περά-  
 σανε οί χρόνοι άπάνω του, μάταια τὸν τριγύ-  
 ρισε ὁ άνήσυχος πολιτισμός τοῦ αἰῶνος μας.  
 Έμεινε πάντα ένας λαός πολεμιστῶν και ρα-  
 ψωδῶν, αφιερωμένος στή λατρεία τῶν δπλων  
 και παραδομένος στήν ένατένισι τῆς έπικής του  
 ιστορίας. Ἡθῆ, τρόποι, ένδυμα, όλα έμειναν  
 και μένουν, εκεί άπάνω, τὰ ίδια στή ζωή, όπως  
 ξεκινήσανε άπ' τὴν πιδ μακρυνῆ παράδοσι. Ένας  
 περιηγητής, πού περνάει σήμερα άπ' τὴν Τσερ-  
 ναγόρα, τραβηγμένος άπ' τὰ ξεχωριστά θέλητρα  
 τοῦ λαοῦ και τοῦ τόπου, βλέπει τὰ ίδια πράγματα,  
 πού ξαναεἶδε ὁ περιηγητής, πού πέρασε πενήντα  
 ἢ εκατὸ χρόνια προτιτέρα του. "Όταν εἶδῶ και  
 λίγα χρόνια μιά ξεαιρετική τύχη μ' έφερε στή  
 βραχόσπαρτη Κετίλγη, εἶχα μαζί μου για οδηγό  
 ένα καλό βιβλίο, γραμμένο από δυὸ Γάλλους  
 περιηγητάς, πενήντα χρόνια πριν. Τὸ βιβλίο  
 αυτό ήτανε σάν νά είχε γραφῆ έχδῆς ακόμα.  
 Τὴν ίδια παρατήρησι κάνανε οί συγγραφείς τοῦ  
 βιβλίου για άλλα βιβλία, γραμμένα προτιτερα  
 τους. Άλλά τί είναι λοιπόν τὸ φαινόμενον αυτό;  
 Στασιμότης, αποκρυστάλλωσις, αντίστασις βάρ-  
 βαρη στὸν πολιτισμό; "Ό,τι κι αν είναι, φαντά-  
 ζει αξιοθαύμαστο και μοναδικὸ στή σύγχρονη  
 ιστορία, όπως θὰ φάνταζε μιά αἰώνια Τρωάδα  
 και μιά αἰώνια Ἰθάκη, πού θάκλωθε άνάμεσά

μας τὴν παλιά τῆς ζωή, αδιάφορη για τὸν πολι-  
 τισμό μας και ξένη στὰ ἤθη μας. Αυτό τὸ φαν-  
 ταστικό δράμα μᾶς δίνει σήμερα, μοναδικὸ στὸν  
 κόσμο, ὁ λαός τῆς Τσερναγόρας. Και άνάμεσά  
 του, σάν νά ξεπήδησε από μιά Όμηρικῆ σελίδα,  
 «ποιμὴν λαῶν», ὁ ἡρωικός άπόγονος τῶν Πέ-  
 τροβίτις Νιέγους Νικόλαος Α'.

\*\*\*

Κινητός, πολεμιστής και ραψωδός βασιλεύει  
 άπάνω στο λαό του σάν πατέρας, πολεμáει στὸ  
 πλευρό του για τὴ δόξα τῆς Τσερναγόρας και  
 ὕστερα, πέρνοντας στὰ χέρια του τὴ γλυκόφωνη  
 ζούγκλα, τραγουδεἰ τὰ άθλα τῆς φυλῆς του.  
 Μέσα στο παλάτι του οί ραψωδοί ανιστοροῦν,  
 τίς μακρινές νύχτες τοῦ χειμῶνος, τὰ ἡρωικά  
 κατορθώματα τῆς φυλῆς, δίπλα με τὰ παλιά και  
 νέα παλλικάρια και στή μέση τους, ἡρωας και  
 ραψωδός, ὁ βασιλέας τῶν Μαύρων Βουνῶν δνει-  
 ρεύεται μαζί τους τὸ μεγάλο πατριωτικό όνειρο.  
 Τίς μεγάλες ἡμέρες και τίς μεγάλες γιορτές τοῦ  
 ἔθνους ὅλη ἡ Τσερναγόρα μαζεύεται στή μικρῆ  
 πρωτεύουσα νά χαιρετίση τὸ βασιλεῖα τῆς και  
 νά τοῦ φιλήση τὸ χέρι. Γέροι, νέοι, παιδιά  
 άμούστακα φέρνουν εκεί τίς πληγές τους σάν  
 παράσημα, σιρτανώτες ὅλοι, από τὰ κάτασπρα  
 μαλλιά ὡς τὰ πρώτα χνούδια τῆς πρόσχαρης  
 ἡβης. Περικυκλόνουν τότε ὅλοι τὸ χαμηλὸ πα-  
 λάτι, περιμένοντας νά ἰδοῦν νά ξεπροβάλλῃ τὸ  
 ιερό πρόσωπο τοῦ βασιλεῖα τους. Ό Νικόλαος  
 Α' ψηλός, τετράγωνος και σφιγτοδεμένος, σά  
 ζωντανὸ κομμάτι Κυκλωπέιον τείχους, προβάλλ-  
 λει τότε στο προαύλιο τοῦ παλατιοῦ, με τὸ πιδ



Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

γλυκό χαμόγελο, που είδε ποτέ της ή στοργή, χυμένο στο πρόσωπό του. Οι μεγάλοι βράχοι ολόγυρα άνηχούν τότε από τις εγκάρδιες ευφροσύμες και απ' τα μάτια των πολεμιστών τα δάκρυα τρέχουν ποτάμι άπάνω στη ήρωική γη. Αυτό όμως δεν φθάνει στην αγάπη τους. Κι' ο μεγάλος πατέρας ξέρει την καρδιά των παιδιών του. Κατεβαίνει άργα τα λίγα σκαλοπάτια του παλατιού, περνάει ανάμεσα απ' το λαό του και άνακατεύεται με το πλήθος. Δεν βλέπει τότε κανέναν παρά ένα σκύψιμο κεφαλιών και χιλιάδες χείλια που πασπατεύουν, σά λαίμαργα χείλια βρέφους άπάνω στα στήθια της μάνας του, να βρούνε το βασιλικό χέρι, για ν' άψιουν άπάνω του το φιλή του σεβασμού και της λατρείας, το φιλή που λείει πολλά και λείει:

— Πατέρα! Δικοί σου είμαστε. Όταν μās φωνάξεις για την τιμή της Τσερναγόρας, ζωντανοί ή πεθαμένοι, θα ροβολήσουμε απ' τα βουνά,

θα βγούμε απ' τα βαθειά μας μνήματα, να ροπούμε στο πλευρό σου.

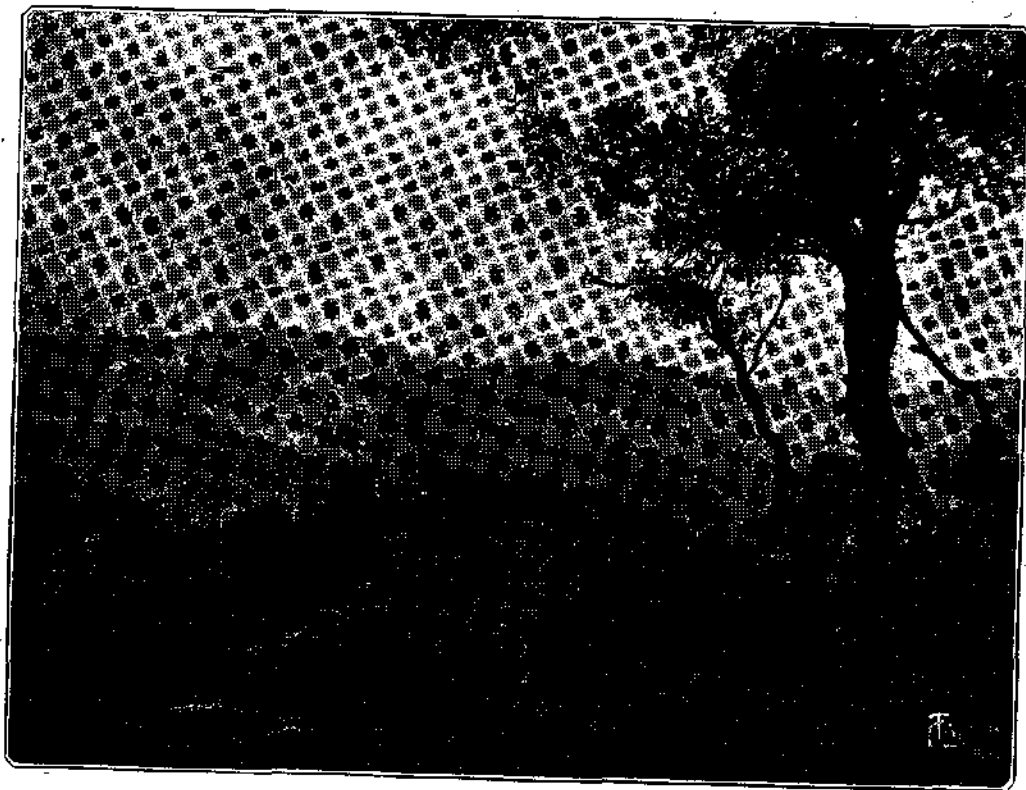
Μέσα στο Μοναστήρι της Κεττίγνης κόνιονται οι μεγάλοι, ήρωικοί νεκροί της πατριδας των Πέτροβιτς Νιέγους. Όμως ο Νικόλαος Α' έχτισε τον τάφο του, μακριά απ' το κατοικητήριο των προγόνων του, στην εκκλησιά του Νιζις. Όταν τον ρώτησε κάποτε ο επιτετραμένος της Ελλάδος, ο μακαρίτης ο Λογοθέτης, γιατί τάχα αυτό, ο Νικόλαος του άποκρίθηκε:

— Γιατί και νεκρός ακόμα θέλω να βαδίσω προς τα σύνορα...

Ζωντανός είδε να στρέξει το μεγάλο του το όνειρο. Μπροστά του τώρα μιá Εδρώπη σηκώνεται να του φράξει τον ήρωικό του δρόμο. Αυτός φαντάζει ψηλότερος και μεγαλύτερος. Γιατί είναι Έκείνος, που μπροστά στη Βία και την Άδικία, μπορεί να φωνάξει ακόμα:

— Και νεκρός θα βαδίσω στα σύνορα...

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

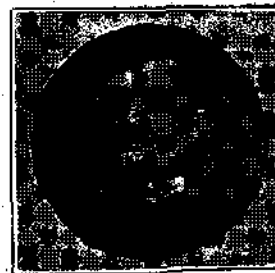


Ο αεροπόρος κ. Μουτούσης καταπτεύων από το αεροπλάνον (αριστερά προς τα άνω της εικόνας) το Μπιζάνι. Φωτ. Ρωμανίδης Τσάτες

## ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΥ

Ένα ακόμα αεροπορικών δυστύχημα είχαμε χέφετος. Ο αεροπόρος Άργυρόπουλος μαζί με τον Κώσταν Μάνον ένω έπιστούσαν έπάνω από τον Λαγκαδά, ύπέστησαν κάποιον άτύχημα του αεροπλάνου των και κρημνισθέντες από μέγα ύψος έφονεύθησαν. Τι συνέβη εις το αεροπλάνον, ποίον ακριβώς ήτο το πάθημα που το κρημνισεν αφινιδίως από τα ύψη που διέσχισε δεν έγινε γνωστόν το θλιβερόν, άλλα τόσοσ ενδιαφέρον δια την επιστήμην μυστιών, όπως και εις το περσινόν δυστύχημα του Καραμανλάκη, το επήραν δυστυχώς μαζί των οι Έλληνες αεροπόροι. Έκείνο όμως που, και χωρίς την δημολογίαν των, ήμπορεί να θεωρηθή βέβαιον είναι ότι το θανάσιμον πάθημα του ελληνικού και τόσοσ ξένων αεροπλάνων, είναι αι ίδιαι άτέλειαί των. Ο άνθρωπος δεν μπορεί ακόμα να σταθή στα ύψη τουλάχιστον δεν μπορεί να σταθή καλοξυγισμένος και ασφαλής εμπρός στους άοράτους έχθρους που πλημμυρίζουν την άτμοσφαιραν στα ύψηλά της στρώματα. Τα φτερά του άετου είναι δικά του, άλλα τ' άτσάλινα νεύρα που θα τα κινήσουν και θα τα κρατήσουν άλύγιστα εμπρός εις κάθε προδοτικόν έναγκαλισμόν του άερος του λείπουν ακόμα. Την στιγμήν που ο αεροπόρος με τα φτερά όριζόντια σχίζει το γαλανόν, ένα αφινίδιον άρπαγμα του έλικος από τον άνεμον, μιá ώθησις εις το ένα ή το άλλο φτερό τον κρημνίζει και τον συντρίβει εις την γην. Οι αεροπόροι—όχι βέβαια εκείνοι που άφίνουν την τελευταίαν πνοήν κάτω από τα συντρίμματα της μηχανής των—το βεβαιώνουν και τα συχνά δυστυχήματα το επικυρώνουν, ώστε να μη μās μένη καμία άμφιβολία ότι τα πράγματα έχουν έτσι.

Ποία όμως είναι τα έλαττώματα του σημερινού αεροπλάνου; Αυτό ακριβώς ζητεί ν' ανακαλύψη ή σύγχρονος επιστήμη. Ο αεροπόρος Λαμπουσερ λέγει: «Το σημερινόν αεροπλάνον δεν είναι όριστικόν. Άποτελεί νομίζω μιάν λανθασμένην λύσιν του προβλήματος της πτήσεως. Το αεροπλάνον μās είναι άσταθές άφ' εαυτού, διότι υπόκειται εις κάθε μεταβολήν της άτμοσφαιρικής πιέσεως, ή όποία παράγει ένα ρεύμα. Κατά την γνώμη μου το μέλλον του αεροπλάνου εύρίσκειται εις τα κινούμενα πτερά, την εφαρμογήν των όποιων προς το παρόν έμποδίζει ή δυσκολία της κατασκευής». Η γνώμη του Γάλλου αεροπόρου δεν είναι νέα. Έρρίφθη και άλλοτε και ύπεστηρίχθη από πολλούς. Πρέπει όμως άραγε το αεροπλάνον να στραφή προς



Ο αεροπόρος κ. Μουτούσης ύπολοχαγός του Μηχανισού

την κατεύθυνσιν αυτήν; Θα ήτο πολύ επικίνδυνον να εκδοθή όριστική άπόφασις εις παρόμοιον έρώτημα. Άλλωστε δεν πρέπει να λησμονούμεν τι έγινε άλλοτε. Ένω ο Έυλερ ύπεστηρίξει ότι μόνον το «βαρύτερον του άερος», ή θεωρία δηλαδή που άπεδείχθη άργότερα τόσοσ άληθινή,

θα κάμη τον άνθρωπον να πετά, ο κόσμος εύρύθη όπισω από την σφαιραν του Μογγολφίερου και το αεροπλάνον καθυστέρησεν επί αιώνας.

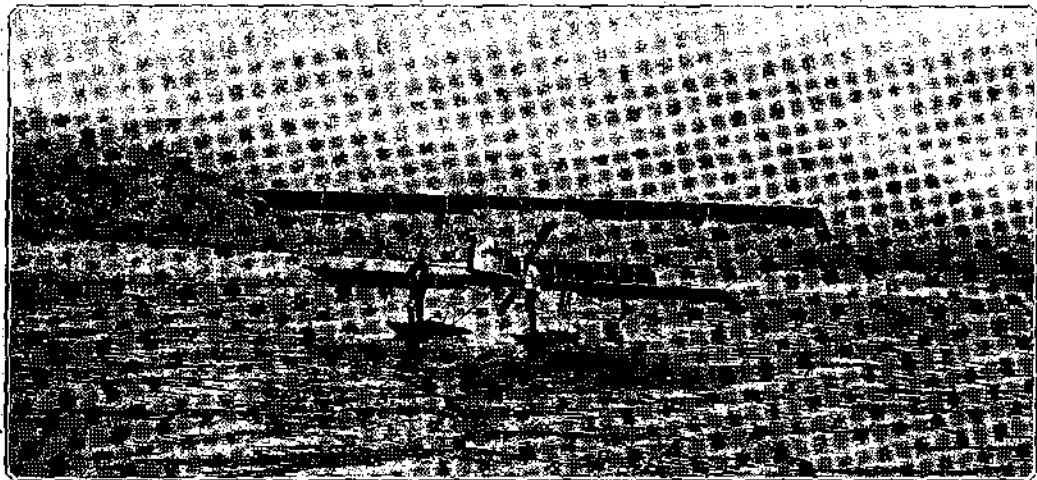
Κατά της γνώμης όμως του Λαμπουσερ υπάρχει μιá στοιχειώδης αντίρρησις. Άφού ο μότερ σημερινον παρουσιάζεται συχνά άδύνατος να ύποβοηθή το αεροπλάνον, ώστε να κινή προς τα εμπρός, τι δύναμιν πρέπει να έχη όταν θα είναι ύποχρεωμένος να κινή τας πτέρυγας και να σύρη όλον το βάρος του μόνος; Και δι' αυτό ίσως ήμπορεί να λεχθή ότι εύρίσκονται πλέον κοντά προς την αλήθειαν οι όλιγώτερον ριζοσπάστα από τον Λαμπουσερ. Ο δε Μουλιναι αφηνης ύποστηρίζει ότι ή σημερινή μορφή του αεροπλάνου είναι ή όριστική. Δεν έννοεί όμως, ότι πρέπει να μείνωμεν καταδικασμένοι εις τους σημερινούς κινδύνους. Η επιστήμη πρέπει να εργασθή και ιδιαίτερος να κάμη το αεροπλάνον τόσοσ μεγάλο, ώστε να σηκώνη περισσοτέρους από ένα μότερ δια να είναι άσφαλέστερον.

Τα έλαττώματα λοιπόν του σημερινού αεροπλάνου εύρίσκονται εις την άδυναμίαν του μότερ. Ίσως αυτή να λείψη, εάν έλθη εις πέρας ή έφεύρεσις του συμπυκνωμένου ήλεκτρισμού όπου άσχολεϊται σήμερα ο Έδισον. Άλλ' ός μην ύποθέσωμεν ότι και τότε το αεροπλάνον θα είναι άπολύτως άσφαλές. Άλλωστε είναι ύπερβολική άξίωσις να ζητούμεν κάτι τοιοϋτον από το αεροπλάνον, λέγει ο Μουανά, όταν τα πλοία που ίσορροπούν εις την θάλασσαν, στοιχείον σταθερώτερον από τον άέρα, δεν άντέχουν εις μεγάλην τρικυμίαν. Και δια να τελειώνωμεν παραθέτομεν την γνώμη, που είχε την καλωσύνην να μās δώση ο αεροπόρος ύπολοχαγός του Μηχανισού κ. Μουτούσης:

«Το αεροπλάνον, λέγει, δεν έφθασεν εις την



Τὸ ἀεροπλάνου τοῦ κ. Μουτούση ὁ «Ναυτίλος» μετὰ τὴν πτήσιν τὸν ἐκάνω ἀπὸ τὸν Ναυσαῶν.  
Ἡ λέμβος πλησιάζει νὰ τὸ ρυμουλκήσῃ



Ὁ «Ναυτίλος» ἑτοιμος νὰ πετάξῃ πρὸς κατόπτευσιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου

τελικὴν του μορφῆν. Εἰσέτι εὐρίσκειται ἐν πλήρει ἐξελίξει. Ἀληθές ὅμως, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χρόνου τῶν τελευταίων 4 ἐτῶν ὑπέστη μεγάλην πρὸς τὸν ἑσπέρως πάλιν φαίνεται ὅτι ἡ πρὸς τὰ πρόσω βελτίωσις αὐτοῦ ἔμεινε στάσιμος. Ἡ μεγαλύτερη ἔλλειψις ἣν παρουσιάζει τὸ ἀεροπλάνου, εἶναι ὅτι εὐθὺς ὡς σταθῆ ὁ *moteur* κινούμενος δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, εἶναι πλέον εἰς τὴν διάθεσιν καὶ τοῦ ἐλαχίστου πνέοντος ἀνέμου. — Μὴ πνέοντος τοιοῦτου, δύναται νὰ κατέλθῃ *voil-plané*. — Ὑπ' ἄλλας συνθήκας, τὸ ἀεροπλάνου ἀνατρέπεται, ὡς ἐξερχόμενον ἐκ τῆς κανονικῆς του θέσεως τῆς πτήσεως, ἐνθα καὶ

ισορροπεῖ εἰς τὸ διάστημα, καὶ οὕτω πίπτει εἰς τὸ κενὸν ὡς σῶμα τι βαρύτερον τοῦ ἀέρος.

Εἰς τοῦτο ὀφείλονται τὰ πλεῖστα τῶν δυστυχημάτων. Ἐτέρα ἐπίσης ἔλλειψις εἶναι ὅτι δὲν δύναται νὰ προσγειώσῃ εἰς ἀνώμαλα ἐδάφη.

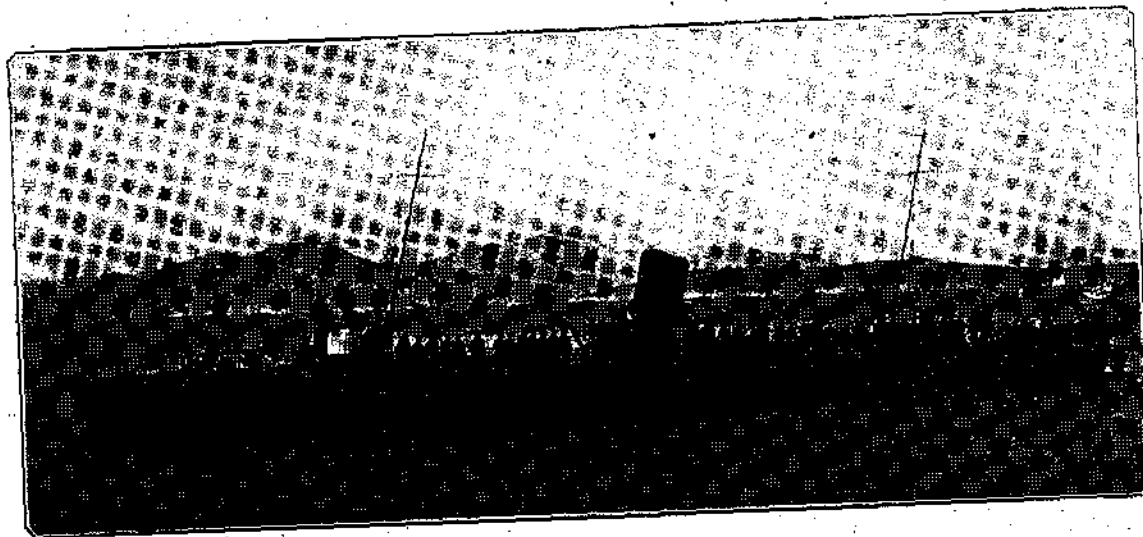
Ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου. Τὸ ἀεροπλάνου οὐδέποτε σχεδὸν θὰ καταστῇ ἀκίνδυνον, καθ' ὅσον εἶναι τι βαρύτερον τοῦ ἀέρος. Σχετικῶς ὅμως, δύναται νὰ καταστῇ τοῦτο ἀκίνδυνον, ἐξευρισκομένης μηχανῆς μεγάλης δυνάμεως, χωρὶς ὅμως τὸ σχετικὸν αὐτῆς βάρος νὰ εἶναι μεγάλο.

Διὰ τῆς τοιαύτης μηχανῆς τὸ ἀεροπλάνου θὰ

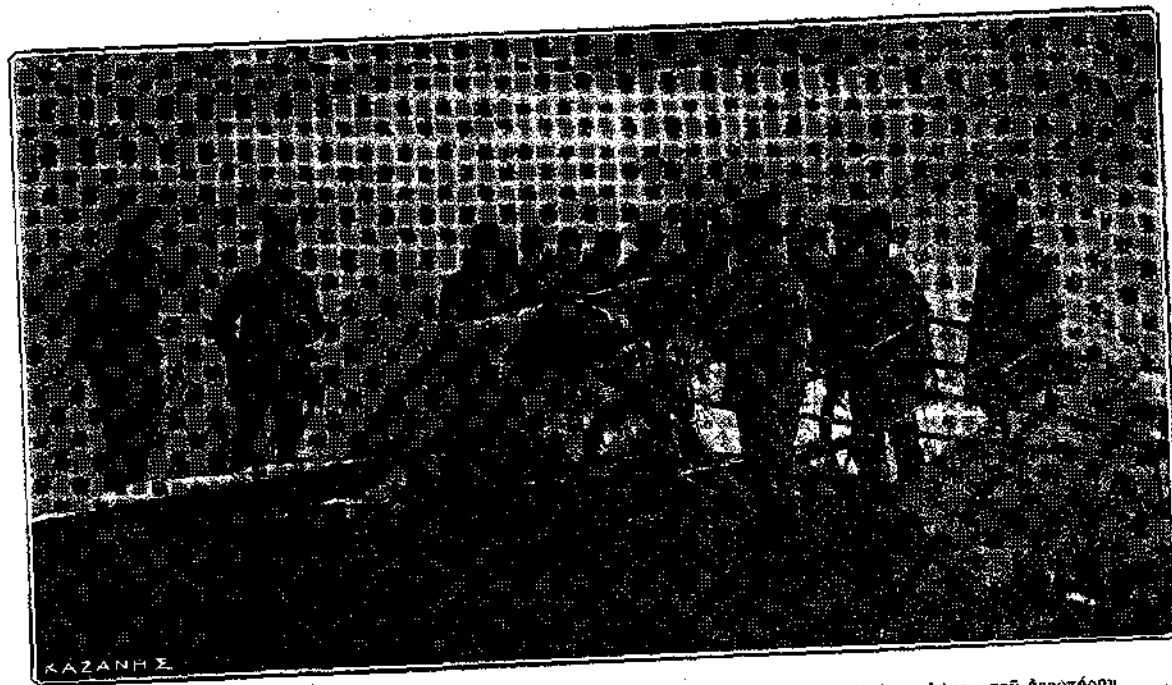
ἔχῃ μεγάλην ταχύτητα καὶ ἐπομένως θὰ δύναται νὰ ἐξερχῆται εἰς ἀνέμους μεγάλης ταχύτητος. Εἰς τοῦτο ὅμως ἀντιτίθεται τὸ ζήτημα τῆς προσγειώσεως διότι ἐφ' ὅσον ἡ ταχύτης τοῦ ἀεροπλάνου εἶναι μικροτέρα, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ προσγειώσις γίνεται καὶ ἀκίνδυνότερα.

Ἐπομένως τὸ ζήτημα τῆς σχετικῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἀεροπλάνου ἀνάγεται εἰς τὴν ἐξέυρεσιν μηχανῆς, ἐλαφροῦς μὲν, ἀλλὰ μεγάλης δυνάμεως καὶ ἥτις νὰ δύναται νὰ ἀξιομετῇ τὴν ταχύτητα τοῦ ἀεροπλάνου, χωρὶς τοῦτο νὰ χάνῃ τὰς πεητικὰς του ιδιότητας.

Ο ΑΕΡΟΠΟΡΟΣ



Τὸ νέον τουρκικολόβιον «Νικόπολις», πρῶτον «Ἀτάλεια», λάφυρον τοῦ πολέμου



Εἰς τὸν τόπον τῆς καταστροφῆς. Ἕλληνας ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται γύρω ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνου τοῦ ἀεροπόρου Ἀργυροπούλου καὶ ἔπεσε κ' ἐθρομμάτισθη εἰς τὸν Λαγκαδῶν

Η ημέρα που σκορπῆ παντοῦ χαράν. Ὅλη ἡ φύσις μιλεῖ τὸν Ἔρωτα. Ἄς τραγουδήσωμε μαζί της τοὺς στίχους μερικῶν ποιητῶν μας, συγχρόνως καὶ τοῦ περασμένου αἰῶνος. Καὶ ἀκόμα καὶ τὴν ἀφελῆ ποιήσιν τοῦ λαοῦ.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Ἐλα, στὸ κεφάλι τὸ ξανθὸ  
Νὰ σοῦ βάλω τὸ μῶρφο στεφάνι  
Ποῦ γιὰ σέ δλε νύχτα τόχω κάνει  
Νὰ στολίσω μ' ἀνθία τὸν ἀνθῶ.

Ἴδες το! τί ὠραία ποῦ θὰ πάει  
Τοῦ ξανθοχλωμοῦ σου κεφαλιοῦ!  
Ἀπὸ τὰ ὑστερνὰ εἶνε τοῦ Ἀπριλιοῦ  
Κι' ἀπ' τὰ πρώτα λούλουδα τοῦ Μάη.

Κ' ἔτσι μὲ τὰ ρόδα στὰ μαλλιά  
Κ' ἔτσι στὰ δλόλευκα ντυμένη  
Νὰ θαρρῶ πῶς σφιγγῶ ἀναστημένη  
Τὴν πρωτομαγιά στὴν ἀγκαλιά.  
1898 ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΑΝΟΙΞΙΣ

Ἐ τὰ δένδρα τ' ἀηδονάκι  
Τ' ἀκούμητο πουλάκι  
Βοαί, λαλεῖ καὶ ψάλλει  
Τῆς ἀνοιξὸς τὰ κάλλη.

Κι' ὁ Ζέρφρος μαζί τους  
Κατόπ' ἀπ' τῆ φωνῆ τους  
Σιγὰ σιγὰ ποπίσω  
Γλυκὰ φουσαί τὸ ἴσο.

Ὁ ἥλιος κατὰ τάξι  
Μὲ τὸ λαμπρὸ τ' ἀμάξι  
Γυρῶει κάθε μέρα  
Ἐ τὴ μέση τὸν αἰθέρα.

Κ' ἡ γῆ γελαί ὀμπρός του,  
Καὶ χαίρεται τὸ φῶς του,  
Καὶ πάντοτε προβάλλει  
Τ' ἀμίμητὰ της κάλλη.

Οἱ κάμποι πρασινίζουν,  
Οἱ κῆποι λουλουδιζοῦν  
Εἰς τ' ἀνθὴ τους ὁ Ἔρωτος  
Πετῶ πὸ κάθε μέρος.

Ἀγάπη μ', τί ἀγοῦμε;  
Ἐ τὸν κῆπον ἄς ἐμποῦμε  
Τὸν Ἔρωτα νὰ βροῦμε,  
Μαζί του νὰ χαροῦμε.  
1772—1847

ΑΘ. ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΚΡΙΚΗ ΩΔΗ

Ἀπόσπασμα

Τοῦ Μαΐου ῥοδοφαίνεται ἡ μέρα,  
Ποῦ ὠραιότερη ἡ φύσις ξυπνάει,  
Καὶ τὴν κάνουν λαμπρὰ καὶ γελαῖ  
Πρασινάδες, ἀχτίνες, νερά:  
Ἀνθὴ κι' ἀνθὴ βαστοῦνε ἔς τὸ χέρι  
Παιδιά κι' ἀντρες, γυναῖκες καὶ γέροι:  
Ἀσπροεντύματα, γέλια, καὶ κρότοι,  
Ὅλοι οἱ δρόμοι γιομάτοι χαρά:  
Ναί, χαρῆτε τοῦ χρόνου τῆ νειότη!,  
Ἄντρες, γέροι, γυναῖκες, παιδιά.  
1798—1857

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Η ΞΑΝΘΗ

Τὸ Μάη ἀμπέλι ἐφύτευα  
τὸ Μάη γυναῖκα πῆρα.  
Τὸ Μάη μοῦρθε τὸ χαρτὶ  
στρατιώτης γιὰ νὰ πάω.  
Τί νὰν τὴν κάμω τὴν ξανθὴ  
τὴν ἀσπρη καὶ τὴ ροῦσα;  
Νὰν τὴν ἀφήκω στὸ βουνὸ  
σκιάζουμ' ἀπὸ τὰ χιόνια.  
Νὰν τὴν ἀφήκω σὲ καμπιὰ  
σκιάζουμ' ἀπὸ τοὺς πάγους.  
Νὰν τὴν ἀφήκω στὸν παπῶ  
σκιάζουμαι τοὺς χωριάτες.  
Μὰ πῆγα καὶ τὴν ἀφημα  
σ' ἕνα περιβολάκι  
Γιὰ νὰ φυτεύῃ τὰ δεντρὰ  
καὶ νὰ θυμᾶτ' ἐμένα  
Καὶ νὰ μὴν εἶρη ἄλλωνε  
νὰ μοιάζῃ σὰν ἐμένα.

Δαϊκὸν

Τὸ ὄργανέττο.

Μόλις ἐσώπασαν οἱ βροντῆς τοῦ πολέμου ἐγύρισε πάλι δειλὰ δειλὰ στοὺς Ἀθηναίκοις δρόμους. Καὶ πάλι πολὺ σπάνια τὸ βλέπομε. Κρυμμένο πίσω ἀπὸ τὴς γωνιῆς τοῦ δρόμου μᾶς στέλνει ἔξαφνικὰ τοὺς ἤχους του, πότε γαργαροῦς σὰν αὐτοκίνητο καὶ πότε ἀγοῦς σὰν τὰ βήματα τοῦ στρεβλωμένου συνοδοῦ του. Ποῦ καὶ ποῦ τινάζεται μὲς ἀπὸ τὴν μάση κάσα του καὶ γράφει τὸν ἐνοχλητικὸν κύκλο τῆς γύρω ἀπὸ τ' αὐτὰ μας καὶ ἡ σφήκα κάποιας παραφωνίας ἀλλ' αὐτὸ εἶναι σπάνιο. Καὶ ὁμως πῶς δὲν ἀκούσες τὸ δυστυχισμένο αὐτὸ ὄργανο. Στὴν ἀρχὴ ἀκόμη τοῦ πολέμου, ὅταν ἡ Ἀστυνομία τὸ ἠνάγκασε νὰ βουβαθῇ, πολλοὶ εἶπαν ὅτι καὶ μόνον γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐγνωμοῦνην τὸν πόλεμο. Ἐάν ἦταν ἄνθρωπος, ἔπειτ' ἀπὸ τόσην κατακραυγὴν ἢ δὲν θὰ ἐγύριζε καθόλου ἢ τῶρα περὶ μὲς καὶ μὴν ἦχον του θὰ μᾶς ἐξεσφενδόνιζε καὶ μίαν ὄβρον. Φαίνεται ὁμως ὅτι τὴν καλυτέραν ψυχὴν τὴν ἔχον τὰ πράγματα ποῦ δὲν ἔχον δόλου. Καὶ ἐπὶ τέλους τὸ ὄργανέττο δὲν ἀξίζει ποσὸς τὰς διαμαρτυρίας μας. Ἐγὼ τὸ προτιμῶ ἀπὸ τὴν κλαυψάραν φωνὴν τοῦ ζητιάνου. Εἰς τὸ κάτω-κάτω εἶναι μιὰ σχετικὴ ἁρμονία. Καὶ ἔχομεν τόσην ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὴν μέσα εἰς τὴν θύελλαν τῶν θορύβων, ποῦ ὀδένα ἀπλώνει γύρω μας ἡ κρόδος.

\*\*\*

Ὁ ἄνθρωπος τῆς περασμένης γενεᾶς μὴ εἶδε μερικὸς νεοσυλλέκτους καὶ συνάδευσε τὴν χειρονομίαν του μὲ μίαν παρατήρησιν:

— Σωστὰ μολυβένια στρατιωτάκια. Δὲν κατώρθωσα νὰ βροῦ ὅσους ἕναν κάπως ψηλὸ. Ὅλοι τόσοι, τόσοι, τόσοι... Τί ὄργη. Ἐμῖνον φαίνεται ἡ φυλὴ. Στὴν ἐποχὴ μου, ὅλοι οἱ στρατιῶτες ἦταν τοῦλάχιστον διπλοὶ ἀπὸ τοὺς σημερινούς.

Δυστυχῶς δὲν εἶψα «στὴν ἐποχὴ μου». Βλέπω μολυβένια ἀπὸ τὰ πράγματα ὅτι ὁ στρατιώτης δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἤμπορῃ νὰ σταθῇ δίπλα εἰς τὴν καμηλοπάρδαλιν γιὰ νὰ εἶναι καλὸς. Στὴν ἐποχὴ τοῦ ἀνθρώπου τῆς περασμένης γενεᾶς, ἡ φυλὴ ἦταν μεγάλη εἰς τὸ σῶμα καὶ ὁμως εἶχε ζαρωσὶ εἰς τὸν στενάκωτον χῶρον, ποῦ τὴν ἀφίσαν οἱ πατέρες της. Σήμερα ἀποτελεῖται ἀπὸ «τόσους, τόσους, τόσους» καὶ ὁμως ἔφθασε εἰς τὸ ἄθος ἐνὸς Μπιζανίου καὶ ἐνὸς Σαραντάπορου. Ἐπειτα ἐκεῖνοι ποῦ μετροῦν τὰ χαρίσματα τοῦ στρατιώτου μὲ τὸ ἀναστημόμετρον, ἄς μὴ λησμονοῦν ὅτι ὁ Ναπολέων ἦτο μολυβένιος. Καὶ δὲν πιστεύω ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο κακὸς στρατιώτης.

\*\*\*

Ἄμες δέ γ' ἐσόμεθα  
πολλῶ κείνων κάρρονες.

Ἡ ἑλληνικὴ νεότης τὸ φωνάζει. Ὅχι ὁμως μὲ λόγια. Ἡ ὠραία ὑπόσχεσις βγαίνει ἀπὸ τὴν στᾶσιν της, καθε κινήσιν της, καθε χειρονομίαν της κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτᾶς τῆς στρατολογίας. Ἐνα δροσερὸ ἀεράκι ὑγείας ἐφύσησε ἀπὸ τὰ πεδία τοῦ πολέμου καὶ ἐγέμισε καὶ ἐδυνάμωσε τὰ νεανικὰ στήθη. Ὁ φίλος μου στρατιωτικὸς ἰατρός μου ἔλεγε:

— Ἐφέτος περὶ μᾶς ἔλειψαν οἱ στενοθύρακες καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι μικρᾶνθρωποι, ποῦ ἐζητοῦσαν νὰ στηρῶν σ' ἕνα στρεβλωμένο πόδι ἢ σ' ἕνα ψευτοχαλασμένο δάχτυλο γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ στρατιωτικόν.

Μέσα σὲ χίλιους στρατευσίμους, ποῦ ἐξήτασα, μόλις εἴκοσι μὴ εἶπαν πῶς εἶχαν κάτι, καὶ πράγματι δὲν ἦσαν ὑγιεῖς. Ἀρχίζω, ἀλήθεια, νὰ φοβοῦμαι γιὰ τὴν θέσι μου.

Κατὰ λάθος παρέλεσα νὰ τὸν συγχαρῶ.

\*\*\*

Ἐδῶ συμβαίνει κάτι πολὺ περίεργον. Ὁ πλέον ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ὁ πλέον καλοσταθμισμένος, ὁ ἄνθρωπος ποῦ δὲν χάνει τὴν ἰσορροπίαν του οὔτε εἰς τεκτονικὸν σεισμόν, μόλις συναντηθῇ μὲ τὸ Κράτος, ἔστω καὶ ἐν αὐτῷ φορεῖ μίαν χιλιοτριμμένην καθημερινὴν στολήν, ἀμέσως μεταβάλλεται εἰς τύπον φάρος ἐλάχιστα ἐνοημένον ἀπὸ τὸν συγγραφέα του. Ἡ σκηνὴ εἰς τὸ στρατολογικὸν συμβούλιον:

— Ἐχεις τίποτε; ἐρωτᾷ ὁ ἰατρός τὸν ζωηρὸν νέον ποῦ ἐξετάζει.

Τὸ ἀγαλμα ζαρώνει καὶ γίνεται ἀμέσως γάτα.

- Μὰ δὲν ἤξερω, ἀπαντᾷ.
- Στὰ πόδια; ἔχεις τίποτε στὰ πόδια;
- Δὲν ἤξερω.
- Παραπάνω;
- Μμμμ. Ποῦ νὰ ξέρω.
- Στὰ χέρια, στὸ στήθος;

- Στὸ κεφάλι;
- Δὲν ἤξερω.
- Μὰ αὐτὸ τὸ ξέρω ἐγώ. Στὸ κεφάλι δὲν εἶσαι διόλου καλὰ, φίλε μου.

\*\*\*

Σκέπτεται κανεὶς σοβαρῶς ἔάν δὲν πρέπει νὰ ἐρωτήσῃ τὸ Κράτος:

— Ἐχετε ἐτοίμασι τὸς νῆας σας; Ἐνισχύσατέ τας καὶ μὲ ἀρκετοὺς μισθοφόρους ἀκοντιστάς, τοξότας διπλοὺς κοπιηλάτας.

Καὶ θὰ εὐρίσκειται ἐν ἀπολύτῳ τάξει ἀπέναντι του.

Ἡ Ἑλλὰς στέλλει εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς πρεσβεῖαν διὰ ν' ἀναγγεῖλῃ τὸν θάνατον τοῦ Γεωργίου καὶ τὴν ἀνάγκη εἰς τὸν θρόνον της τοῦ Κωνσταντίνου. Δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ξένη αὐλαὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εὐρίσκονται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀτυχοῦς συζύγου, ποῦ λαμβάνει πολὺ καθυστερημένον τὸ ταχυδρομικὸν μερικῶν θλιβερῶν εἰδήσεων ποῦ τὸν ἐνδιαφέρουν. Ἀπλούστατα πρόκειται περὶ τύπου. Καὶ αἱ αὐλαὶ ὅπως καὶ ὅλος ὁ κόσμος ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τὴν μεταβολὴν ποῦ συνέβη εἰς τὸν ἑλληνικὸν θρόνον, τὴν ἐμαθῶν ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ τηλεγράφου ἢ τὸ ρεῦμα τοῦ Μαρκόνη. Αἰφνιδίως ὁμως ἔρχεται ὁ τύπος, τὰ κόπτει καὶ τὰ δύο, κόπτει ἀκόμη κάποιαν χιλιάδα ἀπὸ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐποχῆς μας, καταρτίζει πρεσβεῖαν καὶ τὴν ἐξαποστέλλει ἀνά τὴν ὑψηλίαν διὰ ν' ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀγνωστον γεγονός. Φαντασθῆτε τὸν ἀτυχῆ πρόεδρον τῆς Κύβρας, πρὸς τὸν ὅποιον ἡ πρεσβεῖα θὰ φθάσῃ ἔπειτα ἀπὸ ἀρκετοὺς μῆνας. Ἐάν οἱ πρέσβεις τὸ ἀναγγεῖλουν αἰφνιδίως τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Γεωργίου πιθανόν ν' ἀπαντήσῃ μευιδίῶν:

— Χαίρω πολὺ διὰ τὴν εἶδησιν, ἀλλὰ ἐδῶ τὴν ἐμάθαμεν ἀπὸ πέρυσιν.

Καὶ τὸ πάθημά του θὰ εἶναι πολὺ δικαιολογημένον. Ποῦ νὰ φαντασθῇ ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἕνας τύπος εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἤμπορεῖ νὰ κρημνάσῃ; Στήθι ἦις καὶ ὁ ἥλιος νὰ σταθῇ.

Ο ΒΡΑΔΥΝΟΣ

# ΤΟ ΔΕΚΔΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

## ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Κωνσταντίνος Μάνος

**Α**ΚΟΜΑ ένας εκλεκτός. Από τους τολμηρούς της ζωής, που συνειθίζουμε να τους λέμε τυχερούς. Πριν εκδηλωθή η πολεμική τόλμη, η φιλοδοξία του τον έφερε στους Ολυμπιακούς Αγώνες αλτάρχην. Ήξερε να βιάση την τύχη, να την υποτάξη, να την κάμη δική του.

Τόν πρωτογνωρίσαμε όλοι ποιητήν με τόν μικρού-τσιον τόμον του «Λόγια της καρδιάς» που, έπειτα από χρόνια, τόν απεκήρυξε καταστρέφοντας όσα αντί-τυπα είχαν απομείνει. Τόν είλωσε περισσότερο η ζωή με τις χίλιες απρόοπτες όψεις. Δυό φορές έδε-λοντής, άρχηγός σώματος, στην επανάσταση της Κρή-της και τώρα στην Ήπειρον, από την άρχή του πολέ-μου. Έπειτα, ό παντοεινός πόθος του ανθρώπου, η δίψα για τό χρυσάφι, τόν τράβηξε νέον άκόμα, στην ξακουμένη Άλάσκα. Δέν έδίστασε να ξεκινήση για τη νέα Κολχίδα άν και πλούσιος τότε. Ο πλούτος, στα χέρια τα δικά του, θα έδινε ζωή σε όνειρα εύγενικά που κινούσαν τη ζωή του.

Είς τό μεταξύ δέν ξεχνούσε την παλιά αγάπη και, άποτραβηγμένος στην Κρήτη, μεταφράζει την «Αντι-

γόνη» του Σοφοκλέους ως πού να έτοιμασθή σιγά-σιγά η επανάσταση του Αυγούστου, η έκλογή του εις την Διπλήν Βουλήν, έπειτα ό πόλεμος, η νίκη, η δόξα που κωνηγούσε. Η άρχοντική κρητική οικογένεια εδούκε άξιον διάδοχον.

Μά η ζωή μεθ' ό. Το μαγεμένο της ποίηση, που κρέ-βει στο βάθος τόσα όνειρα, θα τό πιη ό τολμηρός ως την τελευταία σκάλα. Να τώρα, δομητικός από τόν πόλεμο, περήφανος από τη νίκη, διψούσε άκόμα τόν κίνδυνον που τόν είχε ξεφύγει από τό έχθρικό βόλι. Και, μαζί με τόν νέον Άργυροπούλον — ένα νέον γεμάτον έλπίδες — σ' ένα άεροπορικό ταξίδι (να γε-μίση πιο πολύ η ζωή του, να δοκιμάση καινούριες συγκινήσεις) νικήθηκε.

K. M.

## ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

**M. Άργυροπούλου:** «Γράμμα στον Ντανούντιο»

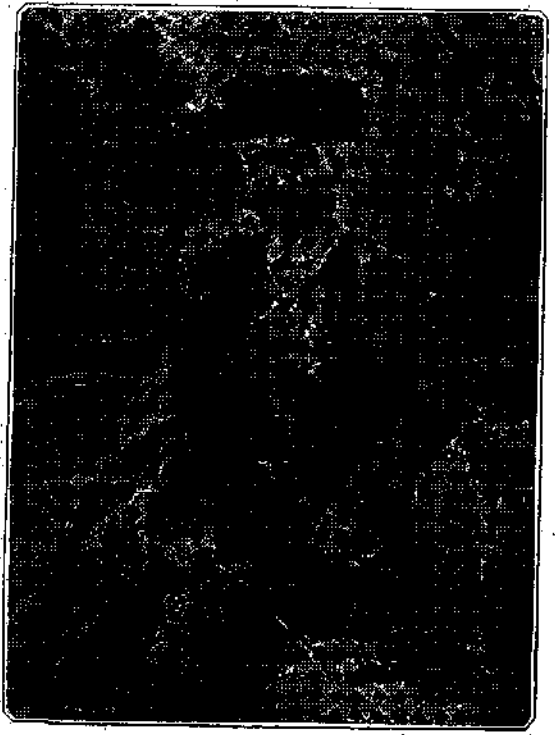
**Τ**Ο ποίημα αυτό — όδη πατριωτική — που πρωτοδη-μοσιεύθηκε στην «Ακρόπολιν» είναι μεταφρασμέ-νον και γαλλικά. Κ' έτσι ό μεγάλος της Ίταλίας ποιη-τής θα μπορούσε ν' άκούση καθαρά τόν Έλληνικόν νόνον διά την συμπεριφοράν της πατρίδος του προς τόν Έλληνισμόν, που ό Έλληνας ταπεινός συναδέλφος του με τόσην παραστατικότητα τόν έξωτερικεύει. Το «γράμμα στον Ντανούντιο» άν δέν είναι ποίημα πέρα για πέρα μεγαλόπνοο, είναι όμως γεμάτο από αίσθημα άληθινά πατριωτικό.

**Σημ.** Τα όσα γράφονται παρακάτω για τρία και-νούρια βιβλία μπορούσαν και να μή γραφούν. Κανείς δέ θα χανε τίποτε και προ πάντων τα «Παναθήναια», που θα κέρδιζαν μάλιστα πολύτιμον χώρον' μά άφού τό περιοδικόν αυτό έχει άρχην να γράφεται κάτι για κάθε καινούριο βιβλίο, που στέλνεται στα γραφεία του, διάβασα τα βιβλία αναγκαστικώς και χάραξα μερικώς γραμμές όχι βέβαια για να λογαριασθούν ως κριτική.

**A. E. Βαλάκον:** «Τραγούδια της Σερητιάς»

**Α**ΠΟ την Άμερικην μας έρχεται τό βιβλίον αυτό με τις 95 σελίδες. Στο μικρινόν ταξίδι ίσως να ξεθύ-μανε τό ποιητικόν άρωμα τών τραγουδιών, που κλει. Στο τέλος του βιβλίου υπάρχουν σημειώσεις, όπου γίνεται λόγος για μέτρα και ότι η γλώσσα είναι άνά-λογος με τόν τόνον τών ποιημάτων» (δηλαδή άλλου είδους δημοτικής κι' άλλου καθαρεύουσας). Κάποια ση-μειώσεις άρχίζει με τά λόγια «η επιείκεια του αναγνώ-στου είναι απαραίτητος διά πολλά ποιήματα κτλ.». Αυτά άρκοϋν για να δείξουν την άξίαν του βιβλίου. Και όμως μέσα στην τόση πολυλογία υπάρχει τό ποίημα «Άλε, μύλα, άλε,» που έχει τέτοιους στίχους:

Άλεθε, μύλε μου, άλεθε. Άπ' την αυγή ως τό βράδυ Της Δήμητρας ό Ιερός καρπός περνά από σένα, Που έβλάστησε κι' ώρίμασε στον κάμπο τόν Πυρραϊόν, Κόκκινος μπαίνει σαν φωτιά, βγαίνει άσπρος σαν τό χιόνι...



ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΟΣ Σκίτσο κ. Φλωρά-Καραβία

Άλεθε, μύλε μου, άλεθε, γιατί κι' ό βασιλιάς μας, Γιατί κι' ό μέγας Πιπτακός, της Δέσβου τό στολίδι Δέν έχει τη δουλειά τροπή κι' άτός του παραστάνει Στο άλεσμα του σιταριού, στο γύρισμα της πέτρας κτλ.

Υπάρχει άκόμη κι' άλλο ποίημα «Μητρικός πόνος» μά στο τέλος ό κ. Βαλάκος σημειώνει «μυμησις».

**A. I. Παρχαρίδου:** «Ρυθμοί και Νόμοι» Τραπεζούς

**Π**ΟΙΗΜΑΤΑ και πεζογραφήματα διάφορα. Ρυθμοί είναι βέβαια τά ποιήματα και νόμοι τά πεζά και τόπος γεννήσεως του βιβλίου η Τραπεζός. Εύχάριστον ότι στην άκρη αυτή του σκλάβου Έλληνισμού βρι-σκονται άνθρωποι, που καλλιεργούν την ποιήσιν και την πεζογραφίαν εις την δημοτικήν. Θα ήταν όμως πιο εύχάριστον τό πράγμα, ανίως και τά γραφόμενα των είχαν περισσότεραν ούσιαν και καλαισθησίαν. Ο κ. Παρχαρίδης λέγει ότι, «όταν διαβάτης άμεριμνος περ-νούσεν άπ' τά βουνά της πατρίδος του... ήταν οι μέρες έπη και αυτός ένας τραγουδιστής του ώραιού». Δυστυ-χώς μήτε τά τραγούδια του, μήτε τά πεζά του είναι καθόλου ώραία. Μέσα σε κάποιο κομμάτι συναντώ κι' αυτήν την πρωτότυπην φράσιν: «στον πόνου την άληθόνα»...

**Τυμφορητού:** «Υμνος στον Θρυλλικόν στρατηλάτην και άεροστασήν Διάδοχον Κωνσταντίνον», 4 σελίδες. Έν Άθήναις 1913

**Ο** κ. Τυμφορητός — βουνόν ύψηλόν της Ακαρνανίας — ποιητής που άλλοτε εδδοκίμησε στην «Εσπερινήν» άπευθύνεται στα γοργόφτερα πουλιά για να τά ρωτήση:

Πουλιά μου, εις τό διάβα σας, σ' Ανατολή και Δύση, Μήν είδατε τόν Ήρωα, τό θρυλλικό Άκρίτα, Που έπλσε ή άπαντοχή του Γένους μας, πριν ζήση! Και χρόνια τόν καρτέρασε ό σκλάβος, δικαιοκρίτα; (sic)

Και άφού τά πουλιά — που μ' όσο κι' άν πετούνε ψηλά, δέ μιλούνε με λόγια ύψηλη — του άποκριθούν στα έρωτήματά του, έξακαλουθεί ό κ. Τυμφορητός:

— Σύρτε πουλιά μου στο καλό — εδλογημένη ή ώρα! — Κι' όρκο σας κάνω στο Θεό, στην Παναγία, στο [φως μου

Η Φήμη ή μυριόστομη να γίνω εγώ τώρα Και να σαλπίσω όλα αυτά στα πέρατα του κόσμου!

Όρισμένως ό κ. Τυμφορητός θα γίνη έπίσκοπος, επειδή ή σάλπιγγά του είναι πολύ ξεχαρβαλωμένη και δέ θ' άκουσθή καθόλου.

Και μία παρατήρησις. Η κλασική γραφή του θρυ-λικός — τό έπίθετον έγινε της μόδας τώρα — είναι με ένα λ. ΗΑ. Π. Β.

## ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Άμερικανική Άρχαιολογική Σχολή

**Π**ΡΩΤΗ συνεδρίασις αυτής. Κατά την συνεδρίασιν ταύτην μετά σύντομον προεσαγωγήν του καθηγη-τού κ. Μπίλλ, άναπληρούντος τόν άσθενούντα διευθυ-τήν κ. Hill, ό διακεκριμένος νέος άρχαιολόγος και άρχιτέκτων κ. W. B. Dinsmoor έπραγματεύθη περι-τών έπιγραφών του Έρχεθίου τών περιεχουσών άπο-λογισμούς των δαπανών αυτού. Αι δαπάναι της πρώ-της περιόδου ήσαν πιθανώς, όπως είθιστο κατά την περίοδον του Περικλέους, αναγεγραμμένα επί μιάς στήλης, ης ούδέν τεμάχιον περιεσώθη. Είκοσι έξ τε-μάχια, άνήκοντα άναμφισβητήτως εις τό Έρχεθιον,

είναι πάντα της δευτέρας περιόδου της κατασκευής, μετά τό 409 π. Χ. Το σπουδαιότατον των τεμαχίων τούτων είναι ό λεγόμενος λίθος του Chandler, εφο-σκόμενος νύν εις τό Βρετανικόν Μουσείον. Τα δύο δε ταύτα τεμάχια άνήκουσιν εις την αυτήν στήλην μετά δύο τεμαχίων άναγραφών νέων έργων. — Αι δαπάναι του έτους 409/8 ήσαν κεχαραγμένα επί δύο στήλων, άν ή μία ήτο ένεπιγραμμος και επί των δύο πλευρών, ή δε έτέρα επί της μιάς μόνον τέσσαρα δε τούτων τεμάχια εδρίσκονταν νύν εις τό Μουσείον των Άθη-νών. — Αι δαπάναι του έτους 408/7 ήσαν αναγεγραμμέ-ναι επί όκτώ πλακών, τεταγμένων εις δύο σειράς. Άλλά τό έργον δέν είχε περατωθή τή 407 εις την εποχήν ταύτην άνήκει πιθανώς έτερον τεμάχιον, μετα-γενέστερον άναμφιβόλως, ίσως του 407/6. Δύο άλλα τεμάχια αποτελούσι συνεχίαν άλλήλων. Το δεύτερον εκ τούτων αναφέρεται εις τό έργον μετά την πυρπόλη-σιν του παλαιού ναού (Ξενοφ. Έλλην. Α', 6,1) κατά τό 406. Ούτως επί του ένός τεμαχίου άντί [επί Α] ιωράντο] άρχωντος (395/4) ως συνήθως συμπληροῦται ή έπιγραφή, ό κ. Dinsmoor συμπλήροί επί [Άλεξιο] άρχωντος έτους 405/4, ενθ' τό έτερον τεμάχιον είναι του έτους 406/5. Τα δέκα έξ τεμάχια του 408/7 έχρι 405/4 εδρίσκονταν σήμεραν εις τό Έπιγραφικόν Μου-σειον Άθηνών.

Αι σπουδαίαι εις την μελέτην των έπιγραφών τού-των συμβολαι του κ. Dinsmoor συνωδεύοντο υπό πει-στικωτάτων έπιχειρημάτων.

Είτα η νεαρά άρχαιολόγος Miss Άλίση Leslie Walker, μέλος της Σχολής, έπραγματεύθη περι της άνασκαφής της νεκροπόλεως των Άλών εν Λοκρίδι, γενομένης ύπ' αυτής, συνεργασίη της κ. Η. Godman, μέλους επίσης της Σχολής. Η νεκρόπολις αυτή κείται εν τή θέσει Θεολόγος σύ μακράν του χωρίου Μαλεσί-νης, παρά την άρχαίαν παράλιον ακρόπολιν των Άλών. Οι πλείστοι των άνασκαφέντων τάφων (280 περίπου εν όλω) είσι διατεταγμένοι εις μακράν σειράν, άκολου-θούσαν ίσως την έδδον την άγούσαν εις Λάρυμναν. Τούτων οι άρχαιότεροι άνήκουσιν εις τά τέλη της γεωμετρικής εποχής, οι δε νεότεροι εις τό τέλος των μακεδονικών χρόνων. Και οι μιν παλαιότεροι είναι ως επί τό πολύ σαρκοφάγοι έξ έγχωρίου πετρίνου λι-θου, σπανιότερον πίθου από δε του τέλους του τετάω-του αιδώνος πίθου μεγάλοι (εις ούς έγένοντο ένταφίσεις διαδοχικαι κατά διαφόρους εποχάς) ή άλλοι λάκκοι άβαθείς, εν οίς ξύλινα έτίθεντο φέρετρα, ως εκ των πολλών σιδηρών ήλων συνάγεται.

Οι νεκροί εις τους παλαιότερους χρόνους άνεπαύοντο επί του δεξιού πλευρού με κεκαμμένα τά σκέλη από δε των άρχών της Α' εκατονταετηρίδος έτίθεντο ύπτια και εύδυτενείς. Οι άρχαιότεροι τάφοι παρουσιάζουσι κτερίσματα γεωμετρικά άγγελια νεώτερα μετά πρωτο-κορινθιακών οι μετέπειτα άχρι τέλους της Γ' εκατον-ταετηρίδος άγγελια μετά μελανομόρφων παραστάσεων, πήλινα ειδώλια και ξύφη σιδηρά: οι άμεσώς νεότεροι τούτων άγγελια μετ' έρυθρομόρφων παραστάσεων νεα-τέρου τύπου, χάλκινα κτερίσματα (ιδία κάτοπτρα) και μικρά κοσμήματα (κυρίως κόρπας και ένώτια άργυρά) ειδώλια δε έξω των τάφων κατά τόν τέταρτον αιδάνα άγγελια άπλά μετ' ειδώλιων συχνάκις έντός των τάφων από δε του τέλους του αιδώνος τούτου κατά τους μακε-δονικούς χρόνους άγγελια και πινάκια άπλοῦστάτα, οι δε νεκροί φέρουσι σταθεράς εν τή στόματι δανάκιην.

Η άνασκαφή αυτή σπουδαιότατη διά την λύσιν μάλιστα ζητημάτων συγχρονισμού έργων τέχνης και διά καινοφανή τινα κτερίσματα, έξτελεσθη μετ' άκρας





πιθανόν νά συγκεντρωθῶν πολλοί ἀρχαιότητες εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ὄπου καὶ ἤδη ὑπάρχουν ἀρκεταί, ἀπεφασίσθη νά ἰδρυθῆ ἐκεῖ Μουσεῖον.

Πρὸς τὸ παρὸν αἱ Ἀρχαιότητες τῆς Θεσσαλονικῆς, ἔχουν συγκεντρωθῆ εἰς μέγαλον δωμάτιον τοῦ Γεν. Διοικητηρίου.

Ὁ γνωστός βιολιστὴς κ. Ἀ. Καζαντζῆς, ὁ ὁποῖος ἐθαυμάσθη εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του, διαφρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Ὁδείου τῶν Βρυξελλῶν.

Εἰς τὸ Παρίσι ἤνοιξεν ἡ ἐκδοσις τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρείας τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις διώρισεν διευθυντὴν τῆς ἐνταυθα Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς τὸν ἀρχαιολόγον κ. Γουσταῶν Φουζέρ.

Εἰς τὴν Λεμεσὸν ἤρξισεν ἡ συλλογὴ ἐράνων πρὸς ἀνέγερσιν προτομῆς εἰς τὸν πεσόντα εἰς τὴν Ἡπειρὸν Χριστόδουλον Σῶζον.

Ὁ πρῶν διευθυντὴς τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας τῶν Μεταλλουργειῶν Λαυρίου κ. Ι. Δοσιῆς ἔκαμε τὴν ἔξῃ ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πελοτεχνικοῦ Συλλόγου.

Ἐφεύρε, καθὼς εἶπε, τρόπον διὰ τοῦ ὁποῖου αἱ σκωρία τῶν μεταλλείων τοῦ Λαυρίου δύνανται νά κατασκευάσων τεχνικοὺς χυτοὺς λίθους, καταλλήλους διὰ πλοκοστρώσεις καὶ ὁδοστρώσεις. Ἡ σύστασις καὶ ἡ ἀντοχὴ τῶν θά εἶναι ἀνωτέρα τῶν εἰσαγομένων ἀπὸ τῶ ἐξωτερικῶν ἡφαιστειωδῶν λίθων καὶ ἡ τιμὴ τῶν μικροτέρα κατὰ τὸ 1/4.

Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη δημιουργεῖ μίαν εὐτυχὴ νέαν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν, ἡ ὁποία θ' ἀναξωογονήσῃ τὸ πρὸ πολλοῦ ἐξηντημένον Λαύριον. Αἱ σκωρίαί τὰς ὁποίας θά χρησιμοποιήσῃ, ἀπερρέπτοντο ἕως τώρα.

Ὁ ὑποπλοίαρχος κ. Δ. Μπακόπουλος ἐκτελῶν παρατηρήσεις σχετικὰς μὲ ναυτικὴν ὑπηρεσίαν του, διεκρίνε εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, ἀνατολικῶς τῆς Ἀθήνας καὶ ἐπὶ ὑψάλων τοὺς ὁποίους τὸ Ἀγγλικὸν Ναυαρχεῖον σημειῶνει μὲ τὸ ὄνομα Kharos Bank, ἐρείπια δεικνύοντα ὀλόκληρον τὸν σχηματισμὸν πάλαι εἰς περιμέτρον τριῶν περὶ τοὺς μιλίων. Τὸ βάθος ὅπου εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια αὐτὰ κυμαίνεται μετὰξ 5-25 μέτρων.

Ὁ ναύαρχος Τῶφνελ, ἀρχηγὸς τῆς Ναυτικῆς Ἀποστολῆς, ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τὸ ἑλληνικὸν ναυτικόν.

Ἐφέτος τὸ καλοκαίρι θά δοθῆ καὶ ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ Ὀπερέττα. Ὁ τίτλος τῆς εἶναι «Ἀποκρηάτικο Ὀνειρο», καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς, παρμένη ἀπὸ τὴν ἀθηναϊκὴν ζωὴν, ἐγράφη ἀπὸ τὸν κ. Γρ. Βενόπουλον. Συνθέτις τῆς μουσικῆς τῆς εἶναι ἡ Διά Λαμπίρη, πρώτην φωνὰν ἐμφανιζομένη ὡς συνθέτις.

Ἡ νέα ὀπερέττα θά παιχθῆ ἐντὸς τοῦ Μαΐου ἀπὸ τὸν θάσον τῆς «Ἑλληνικῆς Ὀπερέτας» τοῦ κ. Παπαϊωάννου. Τὴν ὀρχήστραν θά διευθύνῃ ἡ ἰδία Διά Λαμπίρη.

## ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

*Περὶ τῶν Καταλανικῶν φρουρίων τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος*, ὑπὸ Ἀντωνίου Ρούβιο ὁ Λιούκ, μετὰ φράσις Γ. Ν. Μαυράκη. Ἀθήναι τυπογρ. «Ἐστία» Μάϊονερ καὶ Καργαδούρη, δρ. 4.

*Ἔνια*. Athènes, imprimerie «Hestia». Meissner et Kargadouris. — Τόμος ἐκδοθεὶς ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 75ετηρίδος τῶν. Περιλαμβάνει μελέτας, πῶν ἐστειλαν οἱ συμμετέχοντες τῆς ἐορτῆς ἔξενο σοφοί. Ἐκείτη μελέτη εἶναι γραμμένη εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ συγγραφέως τῆς.

*Τὰ κατὰ τὴν ἐβδομηκοστὴν πέμπτῃν ἀμφιτεργίδα τῆς ἰδρυσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου*. Ἀθήναι, τυπογρ. «Ἐστία» Μάϊονερ καὶ Καργαδούρη. — Ἐξιστόρησις τῶν ἐορτῶν, πῶν ἐτελέσθησαν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Εἰς τὸ βιβλίον περιλαμβάνονται ὅλοι οἱ χαιρετισμοὶ καὶ αἱ προσφωνήσεις τῶν συμμετασχόντων εἰς τὰς ἐορτάς.

*Γνώμαι Ἀδμαντίου Κοραῆ*, ἐκδοσις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Ἀθήναι, τυπογρ. «Ἐστία» Μάϊονερ καὶ Καργαδούρη, λπ. 50. — Εἰς τὸν μικρὸν τόμον περιλαμβάνονται διατυπωμένα σύντομα καὶ ἀπλὰ πολλὰ συμπεράσματα τοῦ Κοραῆ ἐπὶ κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ζητημάτων. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ 36 μῦθοι τοῦ ἰδίου.

*Ἀδνώματα τῶν Δωδεκανήσων*, ὑπὸ Γερασίμου Δρακίδου. Ἀθήναι, τυπογρ. Ταρουσσοπούλου. — Εἰς τὸ τεῦχος περιλαμβάνονται ἀρθρα διὰ καθένα ἀπὸ τὰ Δωδεκανήσα, πῶν εὐρίσκονται τώρα ὑπὸ τὴν Ἰταλικὴν κατοχὴν. Οἱ συνεργάται τοῦ «Ἀδνώματος» ἐκτὸς τῆς συντόμου ἱστορίας τῶν νήσων ἀσχολοῦνται καὶ μὲ τὴν ζωὴν τῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καταλήψεως τῶν ἀπὸ τοὺς Ἰταλοῦς. Δίδουν ἀκόμη ἀρκετὰς στατιστικὰς πληροφορίας δι' αὐτοὺς.

*Ἡ Ρωσικὴ γλῶσσα ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ αὐτῆς*, ὑπὸ Ν. Ἐδσταβίου. Τυπογρ. Φέξη. — Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν μελέτην του αὐτὴν δὲν ἀσχαλεῖται ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν καὶ λογοτεχνίαν. Ὁ σκοπὸς του εἶναι πλατύτερος. Ἀναγράφων, καθὼς λέγει, τὰς διαφόρους ἐκφάνσεις τῆς ρωσικῆς γλώσσης εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τῆς, πιστεύει ὅτι συμβάλλει ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ἐπίλυσιν «τοῦ καταρτιζόμενου τῆς λογοτεχνίαν μας γλωσσικοῦ ζητήματος».

*Προβλήματα Ψυχολογίας Συναισθημάτων* ὑπὸ Th. Ribot, μετὰφρ. Κρ. Θ. Δαραλέξη. Ἀθήναι, Φιλοσοφικὴ καὶ Κοινωνιολογικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη, δραχ. 3.

*Ὁ Θεσπεύς τῶν Τασκινῶν* ὑπὸ Μ. Μαΐτρλιγκ, μετὰφρ. Ν. Καζαντζῆ. Ἀθήναι, Φιλοσοφικὴ καὶ Κοινωνιολογικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη, δραχ. 3.

*Τὸ Αὐτεξούσιον* ὑπὸ Arthur Schopenhauer, μετὰφρ. Α. Πολυμέρη. Ἀθήναι, Φιλοσοφ. καὶ Κοινωνιολογικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη, δραχ. 3.

*Der Philhellenismus einst und jetzt* von August Heisenleg, München.

*Visages des Contemporains* par André Rouveyre — portraits dessinés d'après le vi. Paris, Mercure de France, f. 3.50.